

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ҚАРОРИ

ЕР УЧАСТКАЛАРИДАН Фойдаланишда ДАВЛАТ НАЗОРАТИ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ Тўғрисида

Сўнги йилларда республикада ер участкаларидан оқилона ва мақсадли фойдаланилишини таъминлаш, уларни муҳофаза қилиш, янги ерларни ўзлаштириш ҳамда қайта муомалага киритиш борасида тизимли ишлар амалга оширилмоқда.

Бирок, ҳудудларда ер қонунчилигига риоя қилмаслик, ер участкаларидан мақсадсиз ва самарасиз фойдаланиш, жумладан, ноқонуний қурилмалар қуриш, шунингдек, ерларни ўзбошимчилик билан эгаллаш ҳолатлари учраётганлиги бу борада рақамли технологиялардан кенг фойдаланиш орқали ягона назорат тизимини жорий этиш ҳамда ваколатли идоралар ўртасида ҳамкорликни янада кучайтиришни тақозо этмоқда.

Ер участкаларидан самарали фойдаланиш тизимини йўлга қўйиш, ерлар, айниқса, қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар талон-торож қилинишининг олдини олиш, мазкур жараёнларга ахборот технологияларини кенг жорий қилиш орқали соҳада рақамлаштириш жараёнларини жадаллаштириш, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 8 июндаги “Ер муносабатларида тенглик ва шаффофликни таъминлаш, ерга бўлган ҳуқуқларни ишончли ҳимоя қилиш ва уларни бозор активига айлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-6243-сон фармонида белгиланган вазифаларни бажариш мақсадида:

1. Ер участкаларидан оқилона фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш соҳасида назоратни янада кучайтириш мақсадида прокуратура органлари зиммасига **қуйидаги қўшимча вазифалар** юклатилсин:

ер участкаларини ажратиш, янги ерларни ўзлаштириш ҳамда қишлоқ хўжалиги муомаласига киритиш билан боғлиқ республика ва маҳаллий дастурларда белгиланган тадбирларнинг ўз вақтида ва тўлиқ ижро этилиши юзасидан мунтазам назорат ўрнатиш; қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ва мўлжалланмаган ер участкаларини ажратишда Ер кодексига белгиланган талабларга риоя қилинишини таъминлаш юзасидан доимий назоратни амалга ошириш; маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қарорларини ишлаб чиқиш, келишиш ва рўйхатдан ўтказишнинг ягона электрон – “E-qalog” тизимини (кейинги ўринларда – “E-qalog” электрон тизими) **доимий равишда мониторинг қилиш** ҳамда қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ бўлмаган қарорларга нисбатан таъсир чораларини кўриб бориш;

ер участкаларини ўзбошимчилик билан эгаллаш ва улардан **ноқонуний фойдаланиш ҳолатларини барвақт аниқлаш** ҳамда ҳуқуқбузарлик содир этган шахсларга нисбатан жазонинг муқаррарлиги таъминланиши устидан қатъий прокурор назоратини ўрнатиш; ер тўғрисидаги қонунчилик ҳужжатларига риоя этилиши аҳволни мунтазам ўрганиб бориш, соҳада ҳуқуқни қўллашнинг **ягона амалиётини шакллантириш;**

илғор хорижий тажриба асосида ердан оқилона фойдаланиш бўйича таклифлар тайёрлаш;

Қишлоқ хўжалигини ривожлантириш ва озиқ-овқат таъминоти жамғармаси маблағлари, шунингдек, соҳага йўналтирилаётган тегишли бюджетдан ташқари маблағлар, халқаро молия институтлари ва хорижий ҳуқуқат молия ташкилотлари маблағлари мақсадли сарфланишини ўрганиб бориш.

2. Прокуратура органлари зиммасига юкланган қўшимча вазифалар ижросини самарали ташкил этиш мақсадида Бош прокуратура таркибига **8 та** штат бирлигидан иборат бўлган **Ер ресурслари талон-торож қилинишининг олдини олиш бошқармаси** (кейинги ўринларда – Бошқарма), Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар прокуратураларида эса умумий сони **56 та** штат бирлигидан иборат бўлган **Ер ресурслари талон-торож қилинишининг олдини олиш бўлимлари** (кейинги ўринларда – бўлимлар) ташкил этилсин.

Янги ташкил этилаётган Бошқарма ва бўлимлар прокуратура органларининг 32 та, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги тизимининг 15 та, Сув хўжалиги вазирлиги тизимининг 7 та, Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Агроекономика мажмуи устидан назорат қилиш инспекциясининг 10 та штат бирликларини мақбуллаштириш ҳисобидан шакллантирилсин.

Бошқарма ва бўлимлар Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 8 июндаги ПФ-6243-сон фармони билан ер тўғрисидаги қонун бузилиши ҳолатларини барвақт аниқлаш ва уларнинг олдини олишга қаратилган фаолиятни мувофиқлаштириш бўйича Бош прокуратура ва ҳудудий прокуратураларга юклатилган вазифаларнинг ижро этиб борилишини ташкиллаштирсин.

3. Ер участкаларидан оқилона фойдаланиш ва муҳофаза қилишда **жамоатчилик назоратини кучайтириш** мақсадида **2022 йил 1 мартдан бошлаб** шундай тартиб ўрнатилсинки, унга мувофиқ:

а) аҳоли ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари томонидан ер участкаларини ўзбошимчилик билан эгаллаш ва улардан ноқонуний фойдаланиш ҳолатлари бўйича Бош прокуратура (1007 қисқа рақами) ва Кадастр агентлигига (1097 қисқа рақами) **юборилган фотосурат ва видеоёзувлар** қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда кўриб чиқилад;

б) фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ҳамда маҳаллада тадбиркорликни ривожлантириш, аҳоли бандлигини таъминлаш ва камбағалликни қисқартириш масалалари бўйича туман (шаҳар) ҳокимининг ёрдамчиларига (кейинги ўринларда – ҳоким ёрдамчилари) ўз ҳудудида қурилиши бошланган ҳар қандай бино ёки иншоотларнинг қонунийлигини аниқлаш бўйича маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органларига, қурилиш ва кадастр органларига сўров юбориш ҳуқуқи берилди, бунда:

мазкур сўровлар **5 иш кунид**а мажбурий тартибда кўриб чиқилиб, қурилиши бошланган бино ва иншоотларга рухсат берувчи ҳужжатлар мавжуд ёки мавжуд эмаслиги тўғрисида маълумот тақдим этилади;

Давоми 2-бетда. ▶

ХУШХАБАР

**Қиш охири, келди хабар:
Сурхонда бодом гуллади,
Ушбу хабардан гам тўла
кўксимдаги жом гуллади.**

**Мен — ҳам баҳорнинг шоири,
мен — ҳам баҳорнинг мухбири,
Бир лаҳзада бир юрт аро
тарқаб бу пайғом гуллади.**

Сирожиддин Саййид

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “2022 йилги Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида”ги қарори қабул қилинди.

Унга кўра, 2022 йилги Наврўз умумхалқ байрами мамлакатимизда “Ассалом, Наврўз – янгилиниш, меҳр-оқибат ва қадр-қиммат айёми!” деган бош ғоя асосида барча шаҳар ва туманлар, қишлоқ ва овулларда умумхалқ сайиллари шаклида кўтаринки руҳда ва юқори савияда кенг нишонланади.

Байрам муносабати билан Иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари ва фахрийлари, кекса авлод вакилларини ҳар томонлама эъзозлаш, Меҳрибонлик ва Мурувват уйлари тарбияланувчилари, Саховат уйларида

яшаётганлар, “Темир дафтар”, “Аёллар дафтари”, “Ёшлар дафтари” ва “Меҳр дафтари”га киритилган ҳамда кўмакка муҳтож инсонларнинг ҳолидан хабар олиш, уларга бегараз ёрдам бериш билан боғлиқ хайрия тадбирлари амалга оширилади.

Мамлакатимизда бошланган “Яшил макон” умуммиллий бойихасида белгиланган тадбирларни уюштириш, Наврўз умумхалқ байрами арафасида республикамизнинг барча ҳудудларида, ҳар бир кўча, маҳалла, туман ва шаҳарларда ободончилик ва кўкаламзорлаштиришга қаратилган умумхалқ ҳашарларини ўтказиш ва бошқа вазифалар белгиланган.

ПАРЛАМЕНТ ДЕПУТАТЛАРИ округларга жўнаб кетмоқда

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари 23-27 февраль кунлари сайлов округларида иш олиб боради.

Ўзбекистон Халқ демократик партияси фракцияси аъзолари сайланган ҳудудларида аҳоли билан учрашувлар ўтказиши. Сайловчилар билан мулоқотлар 5 кун давом этади.

Шу вақт давомида фракциямиз аъзолари партия Сайловолди дастури ва фракция иш режасидан келиб чиқиб, аввало, «Бирламчи тиббий-санитария ёрдами муассасалари фаолиятига мутлақо янги механизмларни жорий қилиш ва соғлиқни сақлаш тизимида олиб борилаётган ислохотлар самарадорлигини янада ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Президент Фармони ижросини ўрганишга эътибор қаратади.

Хусусан, 2021 йилда қайта ташкил этилган оилавий шифокор пунктлари ва оилавий поликлиникалар фаолияти, бинолар таъмири, уларнинг коммунал хизматлар, малакали кадрлар, тиббий асбоб-анжомлар, жумладан, лаборатория жиҳозлари, дори-дармон билан таъминланганлик даражаси атрофлича ўрганилади.

Тиббиёт муассасалари фаолияти юзасидан аҳолининг муносабати ҳамда таклифлари, мутасаддиларнинг маҳалла олдидаги ҳисобдорлиги таҳлил этилади.

Учрашувларда, шунингдек, чиқиндилар билан ишлаш тизимини такомиллаштириш, ҳудудларда экологик ҳолатни яхшилаш ва “Яшил макон” умуммиллий лойиҳаси доирасида белгилаб берилган ҳар бир топшириқ ва вазифалар

мазмун-моҳиятини тушунтириш, ҳудудларда яратилаётган янги иш ўринлари, муддатли ҳарбий хизматни ва сафарбарлик қақруви резервида хизматни ўтаган фуқароларни ишга жойлаштириш масалалари ҳам ўрганилади.

Халқ қабулхоналари ҳамда Бош вазирнинг тадбиркорлар муносабатларини кўриб чиқиш қабулхоналари билан ҳамкорликда фуқароларнинг сайёр қабулини ташкил этиш ҳам кўзда тутилган. Аҳоли томонидан кўтарилган масалаларни маҳаллий ижро ҳокимият органлари билан биргаликда жойида ҳал этиш чоралари кўрилади.

**Дурбек ХУДОЙҚУЛОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатасидаги Ўзбекистон ХДП
фракцияси ижрочи котиби.**

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қ А Р О Р И

ЕР УЧАСТКАЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШДА ДАВЛАТ НАЗОРАТИ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари сўровлар асосида олинган маълумотларни ўз биносида барча фуқаролар учун кўринарли бўлган жойда жойлаштиради ҳамда аниқланган ноқонуний ҳолатлар бўйича маълумотларни бир кунлик муддатда ер соҳасида назоратни амалга оширувчи органларга тақдим этади.

Кадастр агентлиги **икки ой муддатда** Ер кодексининг 84-моддасида назарда тутилган фото ва видео қайд этиш техника воситалари орқали ер участкаларини ўзбошимчалик билан эгаллаш ва ноқонуний фойдаланиш бўйича хабар берган шахсларни пул мукофоти билан рағбатлантириш тартибини Вазирлар Маҳкамасига тасдиқлаш учун киритсин.

4. Белгилансинки, ерга оид ҳуқуқбузарликларнинг мониторингини юритиш бўйича яратилган **“E-YER NAZORAT” автоматлаштирилган ахборот тизимини** (кейинги ўринларда – “E-YER NAZORAT” тизими) **такомиллаштириш** мақсадида:

“E-YER NAZORAT” тизимига ерга оид ҳуқуқбузарликларни ўз вақтида киритиш ва ҳуқуқбузарлик ишларини кўриб чиқиш натижалари тўғрисида маълумотларни жойлаштириш учун Кадастр агентлиги, Бош прокуратура, Ички ишлар вазирлиги, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси, Мажбурий ижро бюроси ва уларнинг ҳудудий бўлинмалари ҳамда тегишли маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари **масъул ҳисобланади**;

“E-YER NAZORAT” тизимида ер участкалари билан боғлиқ содир этилган **жиноятлар бўйича маълумотлар харитаси алоҳида юритилади**.

Кадастр агентлиги Бош прокуратура ва бошқа ваколатли органлар билан биргаликда **бир ой муддатда** “E-YER NAZORAT” тизимига кўзғатилган жиноят ишлари ҳақидаги маълумотларни киритиш тартибини белгиласин.

5. Маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органларининг ер муносабатларига доир ҳужжатлари қонунчилик ҳужжатларига мувофиқлигини таъминлаш мақсадида шундай тартиб ўрнатилсинки, унга кўра ташкил этилаётган Бошқарма Адлия вазирлиги билан биргаликда:

“E-qaerog” электрон тизими орқали **маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органларининг ер муносабатларига доир ҳужжатларини доимий равишда мониторинг** қилиб боради; мониторинг натижаларига кўра қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ бўлмаган қарорлар юзасидан дарҳол **прокурор назорати таъсир чоралари қўлланилишини таъминлайди**.

6. Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Сув хўжалиги вазирлиги, Транспорт вазирлиги, Энергетика вазирлиги, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Халқ таълими вазирлиги, Мактабгача таълим вазирлиги, Маданият вазирлиги, Спортни ривожлантириш вазирлиги, Туризм ва маданий мерос вазирлиги, Ички ишлар вазирлиги, Мудофаа вазирлиги, Ўрмон хўжалиги давлат қўмитаси, Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси, Давлат геология ва минерал ресурслар қўмитаси, “Худудгазтаъминот” АЖ, “Ўзтрансгаз” АЖ, “Ўзбекистон темир йўллари” АЖ, “Ўзбекистон миллий электр тармоқлари” АЖ, “Худудий электр тармоқлари” АЖ:

«Давоми, бошланishi 1-бетда.

уч ой муддатда ўз тизимидаги корхона ва ташкилотларга тегишли бўлган ер участкаларини хатловдан ўтказсин ҳамда кейинчалик доимий равишда ер участкаларидан самарали фойдаланилишини ўрганиб борсин;

ҳар чоракда ўзига тегишли бўлган ер участкаларини муҳофаза қилиш бўйича амалга оширилган ишлар ҳамда аниқланган ноқонуний ҳолатлар бўйича маълумотларни Бош прокуратурага тақдим этиб борсин.

Мазкур бандда назарда тутилган вазирлик ва идоралар раҳбарларига бириктирилган ер участкаларидан мақсадли ва оқилона фойдаланилиши ҳамда улар талон-торож қилинишининг олдини олиш бўйича **шахсий масъулият юклатилсин**.

7. “Ўзбеккосмос” агентлиги Кадастр агентлиги, манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда **2022 йил якунига қадар** синов тариқасида Тошкент шаҳрининг Мирзо Улуғбек ва Юнусobod туманлари ҳамда Тошкент вилоятининг Қибрай ва Тошкент туманларида ўзбошимчалик билан эгалланган ер участкаларини ҳамда ноқонуний бино ва иншоотларни космик суратларни қайта ишлаш орқали аниқлаш чораларини кўрсин.

Вазирлик ва идоралар “Ўзбеккосмос” агентлиги сўровига асосан унга юклатилган вазифаларни амалга ошириш учун зарур бўлган барча маълумотларнинг белгиланган тартибда тақдим этилишини таъминласин.

Бунда космик суратларни олиш ва уларни қайта ишлаш билан боғлиқ харажатлар “Ўзбеккосмос” агентлиги ва Кадастр агентлигининг бюджетдан ташқари маблағлари ҳисобидан қопланади.

“Ўзбеккосмос” агентлиги Кадастр агентлиги ва Бош прокуратура билан биргаликда ўтказилган синов натижаларидан келиб чиқиб, ушбу амалиётни республиканинг бутун ҳудудида жорий этиш юзасидан таклифларни **2023 йил 1 мартга қадар** Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрациясига киритсин.

8. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар, туман (шаҳар) ҳокимликлари ўзларининг юридик хизматлари, ҳудудий адлия ва прокуратура органлари билан биргаликда маҳаллий вакиллик ва ижроия ҳокимияти органларининг ер участкалари бериш ҳақидаги қарорларини **қўйидаги график асосида хатловдан ўтказиб**, уларнинг электрон нусхаларини ер участкаларига бўлган ҳуқуқларнинг давлат рўйхатидан ўтказилишини таъминлаш учун туман (шаҳар) сектор раҳбарлари ҳамда ҳоким ёрдамчиларига тақдим этилишини таъминласин:

2022 йил 1 майга қадар – 2016-2021 йилларда қабул қилинган қарорлар;

2022 йил 1 августга қадар – 2006-2015 йилларда қабул қилинган қарорлар;

2023 йил 1 январга қадар – 2006 йилгача қабул қилинган қарорлар.

“Ўзархив” агентлиги ҳудудий адлия ва прокуратура органлари билан биргаликда **2022 йил якунига қадар** давлат архивлари сақловига берилган фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг ер участкалари бериш тўғрисидаги қарорлари, колхозлар аъзоларининг умумий мажлислари баённомалари, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалиги ташкилотларининг бўйруқларини **хатловдан ўтказиб**, уларнинг

электрон нусхаларини мунтазам равишда ер участкаларига бўлган ҳуқуқларнинг давлат рўйхатидан ўтказилишини таъминлаш учун туман (шаҳар) сектор раҳбарлари ҳамда ҳоким ёрдамчиларига тақдим этилишини таъминласин.

Ҳоким ёрдамчилари хатлов натижасида аниқланган ер участкаларига бўлган ҳуқуқларнинг қонунчиликда белгиланган тартибда давлат рўйхатидан ўтказилишида **фуқароларга фаол амалий ёрдам кўрсатсин**.

9. Ер кодексининг 831-моддасида ер участкаларидан мақсадли фойдаланилиши устидан давлат назоратини амалга ошириш хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятини текшириш ҳисобланмаслиги белгиланганлиги маълумот учун қабул қилинсин.

Аҳолини сифатли ва арзон озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш, ер участкаларидан мақсадли ва оқилона фойдаланилиши устидан тизимли назорат ўрнатиш мақсадида:

Қишлоқ хўжалиги вазирлиги экин ерларидан оқилона ва самарали фойдаланилиши, режадаги экинларнинг экилиши ва парварিশланиши аҳволи бўйича **ҳар чоракда камида бир мартаба** мониторинг ўтказсин;

Кадастр агентлиги ер тоифасидан қатъи назар барча турдаги ер участкалари ҳамда бино-иншоотларга бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатидан ўтказмаслик ҳолатларини аниқлаш, ер участкаларининг ўзбошимчалик билан эгаллаб олинишига ва чегараларини ўзбошимчалик билан ўзгартиришга йўл қўймаслик чораларини кўрсин, ердан мақсадли фойдаланилиши устидан давлат назоратини кучайтирсин.

Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ва Кадастр агентлиги амалга оширилган ишлар натижаси ҳақида **ҳар чорак якунидан кейинги ойнинг 5-санасига қадар** Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси, Вазирлар Маҳкамаси ва Бош прокуратурага ахборот бериб борсин.

10. Ер тўғрисидаги қонун бузилиши ҳолатларини аниқлаш юзасидан тезкор-қидирув фаолияти самарадорлигини ошириш мақсадида Ички ишлар вазирлиги Тезкор-қидирув департаменти таркибида **Ер ресурслари талон-торож қилинишига қарши курашиш бўлими**, ҳудудий тезкор-қидирув хизматларида эса **Ер ресурслари талон-торож қилинишига қарши курашиш бўлинмалари** ташкил этилсин.

Янги ташкил этилаётган тузилмалар 73 та штат бирлигидан иборат бўлиб, улар ички ишлар органларининг 30 та, адлия органлари ва муассасаларининг 43 та штат бирликларини мақбуллаштириш ҳисобидан шакллантирилсин.

11. Белгилансинки: прокуратура ва ички ишлар органлари тизимида янги ташкил этилаётган тузилмаларга ўзларига юклатилган вазифаларни амалга ошириш доирасида Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳамда Кадастр агентлигининг учувчисиз ўчиш аппаратлари (дронлар)дан, заруратга кўра, тўловсиз фойдаланиш ҳуқуқи берилади;

Ички ишлар вазирлиги Тезкор-қидирув департаменти таркибидаги Ер ресурслари талон-торож қилинишига қарши курашиш бўлими ва унинг ҳудудий бўлинмаларининг ер муносабатларига оид жиноятларга қарши курашиш фаолияти устидан назоратни амалга ошириш прокуратура органларининг мазкур қарор билан ташкил этилаётган бошқарма ва бўлимлари зиммасига юклатилади.

Кадастр агентлиги Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги билан биргаликда **уч ой муддатда** прокуратура ва ички ишлар органлари тизимида янги ташкил этилаётган тузилмаларга кўчмас мулк объектлари, уларнинг мулкдорлари ва эгалик тарихи ҳақида маълумотларни Кўчмас мулк объектларига бўлган ҳуқуқларнинг Давлат реестридан онлайн олиш имкониятини яратсин.

12. Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг ташаббуси билан аниқланган ер тўғрисидаги қонун бузилиши ҳолатлари бўйича **давлат манфаатларига етказилган зарарларни** белгиланган тартибда ундиришдан тушган маблағларнинг 10 фоизи тегишинча мазкур органларнинг бюджетдан ташқари жамғармаларига ўтказиб борилсин.

Прокуратура ва ички ишлар органларининг янги ташкил этилаётган таркибий тузилмалари ходимларини уларга юклатилган вазифалардан ташқари бошқа ишларга жалб қилиш қатъий тақиқлансин.

13. Олий суд:

2022 йил 1 апрелга қадар ер участкаларида ўзбошимчалик билан қурилган бино ва иншоотларни бузиш билан боғлиқ **ишларни кўриш амалиётини умумлаштириб**, бу тоифадаги ишларни кўришда ягона амалиётни шакллантириш бўйича судларга зарурый таъсияларни берсин;

2022 йил 1 июлга қадар мулк ҳуқуқи эътироф этилмаган кўчмас мулк объектлари билан боғлиқ ҳолатларни батафсил ўрганиш ишларини ташкил этсин ҳамда натижалари бўйича Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрациясига таклифларни киритсин.

14. Бош прокуратура манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда **бир ой муддатда** қонунчилик ҳужжатларига ушбу қарордан келиб чиқадиган ўзгартриш ва қўшимчалар тўғрисида таклифлар киритсин.

15. Бош прокуратура мазкур қарор талабларидан келиб чиқиб **бир ой муддатда** Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар прокуратураларининг ташкилий-штат тузилмаларини тасдиқласин.

Молия вазирлиги Бош прокуратура ва Ички ишлар вазирлиги билан биргаликда **бир ой муддатда** тегишинча Бош прокуратура, Ички ишлар вазирлиги, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар прокуратуралари ҳамда ички ишлар органларининг харажатлар сметаси ва штатлар жадвалига ўзгартришлар киритсин.

16. Мазкур қарорнинг ижросини самарали ташкил қилишга масъул ва шахсий жавобгар этиб Бош прокурор Н.Т.Йўлдошев, ички ишлар вазири П.Р.Бобожонов, қишлоқ хўжалиги вазири Ж.А.Ходжаев ва Давлат солиқ қўмитаси раиси Ш.Д.Кудбиев белгилансин.

Қарор ижросини муҳокама қилиб бориш, ижро учун масъул идоралар фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А.Н.Арипов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.МИРЗИЁЕВ

Тошкент шаҳри, 2022 йил 21 февраль

МУНОСАБАТ

Фарзандимиз бир кеча оғриб, йиглаб чиқса қанчалик хавотирга тушамиз, бирга йиғлаймиз, шифохонага чопамиз. Энди тасаввур қилинг, ҳар куни, туни шундай ўтаётган оналар бор. Болаларимиз 3 кун, бир ҳафтада тузалади, шифо топади. Аммо бутун умр ногиронлиги бор фарзандига парвона бўлиб ўтаётган ота-оналар қанча?! Ҳам ногирон боласини парваришлаб, ҳам рўзгорга қараб, бошқа болаларига ҳам куч топадиган оналар, оталар ҳаёти ҳаммамизга ўрнатилган керак, аслида.

Президентимизнинг “Ногиронлиги бўлган шахсларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш чораларини янада кучайтириш тўғрисида”ги Фармони билан апрель ойидан бошлаб, доимий парваришга муҳтож ногиронлиги бўлган болаларни парвариш қилувчи ана шундай шахсларга нафақа жорий этилмоқда. Мазкур нафақани жорий этишдан асосий мақсад доимий парваришга муҳтож ногиронлиги бўлган болаларни парваришлаётган оила аъзосини қўллаб-қувватлашдир.

Мазкур нафақа фармон билан тасдиқланган ўзгалар парваришига муҳтож 18 ёшгача болаларнинг касалликлари рўйхатидан келиб чиқиб тайинланади. Натижада, дастлабки ҳисоб-китобларга асосан, 30 мингдан ортиқ ногиронлиги бўлган болаларни парвариш қилувчи

БОЛАНИНГ БИР ТАБАССУМИ

оналар учун давлат бюджетидан 2022 йилда қўшимча 157 млрд. сўм ажратилади.

Умида ҲОЖИМАТОВА, Избоскан тумани, “Юқори” маҳалласидан:

– 9 йилдан бери уйда қизимнинг парвариши билан бандман. Унинг мияси жуда секин ривожланади. Юради, аммо яхши гапиролмайди. Унг оёқ, ўнг қўл ҳаракатлари ҳам суст. Сўзларни энди-энди ўрганапти. Ихтисослаштирилган махсус мактабга ҳам бериб кўрдик. Аммо у ерда кўп юролмайди. Лекин у ердаги муҳитнинг фойдаси катта бўлди. Санашни ўрганди, талаффуз қиладиган сўзлари кўпайди. Бу ҳафтадан яна мактабга бора бошлади. Маҳалладаги соғлом болалар билан ўйнолмайди. Акасини жуда яхши кўради.

Катта ўғлим Бехрузбек менга даст-тёр. Турмуш ўртоғимнинг даромадига тиркичилик ўтказамиз. Қизимнинг ногиронлик нафақасини дори-дармонлар, зарур тиббий муолажаларга ишлатамиз. Илгари мактабда ишлардим. Қизим туғилганидан сўнг унга, уйга ипсиз боғландим. Чунки болам менга муҳтож. Муस्ताқил ҳеч нарса қилолмайди. Ҳар ким ҳаётда турли

йўлларинособиб ўтади, гоҳ текис, гоҳ ўнқир-чўнқир. Буларни бошдан кечиришга иродамиз бор, шукримиз бор. Мухими, фарзандларимнинг ҳаётда борлиги, ёнимиздалиги, оиламнинг тинчлиги, турмуш ўртоғимнинг бизга тиргак бўлаётгани. Қолганларига сабр қилиб яшаймиз.

Давлатимиз раҳбарининг фармони ҳақида эшитиб, хурсанд бўлдим. Мендек оналар учун нафақа жорий қилиниши бу, албатта, эътибор, қўллаб-қувватлаш намунаси. Бутун республикамизда биздек фарзандининг ҳар бир куни, ҳар дақиқасидан хавотир олиб яшайдиганлар қанча бўлса экан? Уйлайманки, бугун уларнинг ҳар бири яхши янгилыкдан мен каби мамнун.

Илвира ҚУТЛИМУРОВА, Нукус шаҳридаги «Алланиез қахрамон» маҳалласидан:

– Президент фармонига асосан нафақа жорий этилиши бизлар учун кутилмаган воқеа бўлди. Давлатимизда инсон манфаати ҳамма нарсадан устун, деган гога татбиқ этилиши ҳар бир фуқарога, шу жумладан, бизларга моддий ва маънавий куч бермоқда.

Икки нафар ўғлим бор. Биринчи фарзандим 2010 йил ногирон бўлиб

туғилди. Унга болалар церебрал фалажи (БЦФ) – бош миянинг ҳомиладорлик ва туғуруқ вақтида жароҳатланиши ёки ривожланмай қолиши ҳисобига келиб чиқадиган жуда кўп касалликлар ташхиси қўйилди. Ўғлимнинг тез-тез тутқаноғи тутиб қолиши боис ҳар доим ёнида бўлишга тўғри келади. Мунтазам даволатиб келамиз. Ўғлим мактаб ёшида бўлгани боис, ўқитувчилар уйга келиб дарс ўтишади. Ҳозир олдингига қараганда анча яхши.

Ҳеч кимнинг бошига тушмасин экан. Она учун ҳам осон эмас. Болалар боғчасида тарбиячи бўлиб 13 йил ишладим. Ўғлим туфайли бола парвариши билан уйга боғланиб қолдим. Бир зум ҳам эътибордан четда қолдириб бўлмайдим.

Фармонни эшитиб, қувондим. Озгина йиглаб ҳам олдим. Биз каби оналарга алоҳида эътибор қаратилаётгани, мушқуллимизни, ташвишларимизни ҳис қилган ҳолда, давлатимизнинг кўмакка доим тайёрлиги кўнглимизни умидга тўлдиради, яшашга иштиёқимизни оширади.

Маҳбубахон Умрзоқова, Ғаллоқ тумани “Молтўпи” қишлоғидан: – Ўғлим Отабек ҳозир 7 ёшда. Га-

пимга тушунади. Эндигина эмаклашни бошлади. Акаси 3-синфга боради. У менга ёрдамчи, укасига қарайди, бирга ўйнайди. Турмуш ўртоғим уйга 15-20 кунда келади. Чўпонлик қиладди, узоқ жойларга боради. Икки фарзандим билан куним қандай ўтганини билмай қоламан. Кичигим туғилганда, умуман ухламасдим, тунни тонгга, тонгни тунга улаган вақтларим кўп бўлган. Ҳозир ҳам оғриб туради, лекин дарров ўртиб кетади, муҳими, азобли кунлар ҳаётда қолди, аҳволи бироз яшилганган.

Маҳалламиз, ҳукуматимиздан миннатдорман, бизни эътибордан қолдирмайди. Яқинда ўғлимга аравача беришди. Менга харна ёрдам. Чунки уни кўтариш биров қийинлашган. Маҳалладан озиқ-овқат, ёрдам пули ажратиб туришади. Мана, нафақа жорий этилибди. Энди ҳар ой қўшимча пулимиз бўлади. Ўғлимнинг дори-дармонларидан кўнглим хотиржам бўлади.

Ўтаётган кунимга шукр қиламан. Фарзандимни парваришлаш учун кучим, иродам етаетганига шукр қиламан. “Дада”, “ая”, “ака” сўзларини айтиб қолди. Ҳар куни нимадир ўрганишдан, ҳар бир харақатидан қувонаман. Дардларимни, унинг ўйлаб сиқилишимни бугун ортга ташлаганман. Фарзанд доғидан, унинг ёмон йўлларда юриб, жиноят кўчасига кираиб қолганидан қуядиганлар бор. Менинг ўғлим эса ёнимда, унинг биргина табассуми, қувониб юриши ҳамма қийинчиликларимни унуттиради.

Гулрўх ОДАШБОЕВА тайёрлади.

Бугун соҳада ўсиш бор, ривожланиш бор.

23-fevral, chorshanba, 2022-yil.
№8 (32702)

ИШИМИЗГА ЧИДАШИМИЗ ЭМАС, СЕВИШИМИЗ КЕРАК

КЎП ҚАВАТЛИ УЙЛАРГА ХИЗМАТ КЎРСАТАДИГАН ПРОФЕССИОНАЛ КОМПАНИЯ РАЎБАРАЛари билан суҳбат

ЎЗБЕКИСТОН АХОЛИСИНинг қанча қисми кўп қаватли уйларда яшайди? Бундай уйларда бир кунда қанча масала чиқади? Баъзида битта сув жўрмагининг бузилиши қанча муаммага сабаб бўлиши мумкин.

21 ФЕВРАЛЬ КУНИ ПРЕЗИДЕНТ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ ТОШКЕНТ ШАҲРИДА КЎП КВАРТИРАЛИ УЙ-ЖОЙ ФОНДИНИ БОШҚАРИШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ВА ИССИКЛИК ТАЪМИНОТИ ТИЗИМИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ, МАҲАЛЛАЛАРНИ ОБОДОНЛАШТИРИШ ВА КЎКАЛАМЗОРЛАШТИРИШГА ОИД ЛОЙИХАЛАР БИЛАН ТАНИШДИ.

ОЛИЙ МАЖЛИС ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИНинг 22 ФЕВРАЛЬ КУНИ ЎТГАН МАЖЛИСИДА "КЎП КВАРТИРАЛИ УЙЛАРНИ БОШҚАРИШ ТИЗИМИ ТАКОМИЛЛАШТИРИЛИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНинг АЙРИМ ҚОНУН ҲУЖЖАТЛАРИГА ЎЗГАРТИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА"ГИ ҚОНУН ЛОЙИХАСИ МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ. СОҲАДА, АМАЛИЁТДА ҚАНДАЙ ЖАРАЁН КЕТАЁТГАНИ ҲАМ ҚИЗИҚ ВА МУҲИМ.

"Кун давомида қандай кайфиятда бўлишимиз эрталабки ҳолатдан, уйимиздан бошланади. Уйғонганимизда хотиржамлик бўлса, сув, нон-тузимиз бўлса, ёгингарчилик кунларда томлардан чакка ўтмаса, яхши кайфият билан иш жойимизга борамиз, куч-қувват билан ишлаймиз ва бошқаларга ҳам яхши энергия тарқатамиз".

Бу Юнусобод туманидаги "Феникс Арт сервис" бошқарув сервис компанияси раҳбари Артём Секинаевнинг фикрлари. Суҳбат давомида у бугун коммунал соҳа муаммолари, муносабатлар, хизматлар сифати, аҳолининг розилигини ошириш масалаларида ҳам ўз мулоҳазаларини билдирди.

– Айтингчи, айна пайтда соҳада хизмат кўрсатиш сифати қай даражада деб, ҳисоблайсиз?

– 3 йил олдин компаниямиз ташкил қилинганда бу борада муаммолар талайгина эди. Кўп ширкатлар ўзининг вазифаларини бажармаганди. Сантехник, электрик, мутахассислар йўқ, улар ишламасди, чунки вақтида етарли маош олишмасди, ойлик йўқ эди. Ширкат пул тўламасди, иш ҳам талаб қилолмасди. Давлатимиз раҳбари бошқа соҳалар қатори мана шу энг қийин соҳа ичига ўзи кириб, зарур тадбирларни белгилаб берди, керакли ҳужжатлар, қонунлар қабул қилинди. Бизга нима ёрдам керак бўлса, ҳаммаси қилиб берилди. Биргина "Обод маҳалла" дастурини олдидан бўлсак, бу бўйича аҳоли яшаш жойларида жуда кўп арзирли ишлар қилинди. Уйларнинг ташқи қўрилиши таъмирланди, болалар майдончалари, яшил ҳудудлар ҳам ташкил қилинди. Бу, албатта, бизнинг соҳа учун катта ёрдам.

Менинг компаниям мисолида айтадиган бўлсам, бугун соҳада ўсиш бор, ривожланиш бор, аҳолини мамнун қиладиган ишларимиз кўп. Олдинги ширкатлар хизмати ўз йўлига, лекин бизнинг хизмат сифатимиздан ҳозирча норозиликлар йўқ. Бир муаммони илдизига қадар ҳал этишга ҳаракат қиламиз. Ертўлаларга сув оқинини таъмирлаш билан чекланмаймиз, зарур бўлса қувурларни янгисига алмаштирамиз, бу орқали биз келгуси муаммоларнинг олдини олишга эришамиз.

– Кўп қаватли уйларга хизмат кўрсатиш босқичма-босқич амалга ошириладими ёки муаммолар қўлимига қарабми?

– Бу йилда режаларимиз бор, йиллик смета белгиланган. Асосий кучимизни ертўлалар, томларни таъмирлаш, электр шитларни янгилашга қаратамиз. Йил охиригача 15 та уйни капитал таъмирдан чиқаришни кўзлаганимиз. Ҳар бир ишнинг ҳисоб-китобини қилиб борамиз.

Фаолиятимиз бошида аҳолидан кўп қаршилик бўлди, салбий эътирозлар бўлди. Лекин биз чекинмадик. Маълум вақт биз билан ишлаб кўришларини таклиф қилдик ва ишончларини оқлаямиз, деб ўйлайман. Уларни ҳам тушуниш керак. Йиллар давомида йиғилиб келган муаммоларни бир пайтда, тез фурсатда ечиб бўлмайди, албатта. Ойлик бадалларни мунтазам тўлаб келган хонадонлар бор. Лекин улар тўламаганлар ҳисобига ёки ширкатлар томонидан маблағларнинг мақсадсиз сарфланиши натижасида жабр чекиб келишган, муносиб шароитда яшаманган.

Биз одамларни қандай ишонтирдик? Дастлаб улар билан шартнома тузилади. Қилаётган ишларимизнинг ҳар бири ҳужжатлаштирилади ва сарф-харажати шифоф бўлади. Диспетчларимиз 24 соат давомида одамлар билан мулоқотда. Ишчиларимиз

ўзим назорат қиламан, имконим етганча ҳар бир уйнинг ертўласи, йўлақларида юриб чиқаман. Одамлар билан гаплашаман, уларни эшитаман. Хизматимиздан мамнунлари, рози бўлаётганлари ҳам кўп. Бундан фақат хурсандим.

Ҳар бир касб эгаси ўз ишини тушуниши, соҳани яхши билиши, ва албатта, касбини севиши керак. Мен ишимни яхши кўраман, муаммолари ҳал этилган инсонларнинг кўзлариди миннатдорликни яхши кўраман. Улардан куч оламан. Инсон қилаётган ишига чидаши керак эмас, уни севиши керак. Шундагина ҳар қандай қийинчиликни енгиб ўтади, муваффақиятларга эришади. Уй ҳам худди тирик организмга ўхшайди. Унга ҳам парвариш, эътибор керак. Касал одамни даволамасақ, аҳоли янада оғирлашади. Унинг оёққа туриши ва яшаб қолиши учун дори-дармон, керак бўлса, операция қилинади. Уйларимизга, бошланғичга худди тирик организм каби эътибор қаратсак, аҳоли учун, ҳаммамиз учун яхши бўлади.

Юнусобод туманидаги яна бир бошқарув сервис компанияси – "Мумтоз сервис" БСК раҳбари Гулнора Отажанова бизни илиқ кутиб олди. Шанба кuni ва оқшом вақти бўлишига қарамай, опа ўз иш жойида кунлик вазифаларини адо этаётганди.

– Соҳага кириб келишимга ўзим яшаб турган ҳудуддаги муаммолар сабаб бўлган, – дея гап бошлади компания раҳбари. – Ширкатга пул тўлардик, аммо уни қаерга, қай мақсадда сарфланишини билмасдик, тушунмасдик. Наҳотки, бу аҳолини ўзгартириб бўлмайди, деб бу соҳага тегишли устав, қонунчилик ҳужжатларини ўрганиб чиққанман. Худудимизни ўзгартириш, ободонлаштириш, одамларнинг кўнгли ёришадиган шароит яратиш учун менинг ҳам ҳиссам қўшилишини истаганман. Шу билан соҳага қизиқишим ортди. Уни яхшилаб ўргандим. 2014 йилда ушбу компанияни ташкил қилдим. Тўғриси, 2017-2018 йилларга ишлаб келаётган тизим бўлмаган. 3 йилдан бери вазифамизни яхши бажаришни ўрганяпмиз.

Аҳоли билан умумий йиғилишлар ўтказамиз. Ўзлари қабул қилган қарорлар асосида хизмат кўрсатамиз. Бугун соҳада эришган натижаларимиз кўп. Илгари авария-диспетчерлик хизматлари бўлмаган. 7 кун давомида 24 соат мурожаатларни қабул қиламиз.

– Соҳадаги муаммолар асосан нима-лардан иборат?

– Дастлаб 27 та ширкат қабул қилган бўлсак, уларнинг олдинги кредитлари бугун бизнинг зиммамизда. Айрим ширкатлар олинган маблағларни мақсадли сарфламаган. Ёки хизмат сифати пастлиги кузатилади. Ана шу маблағларни қайтаришимиз керак. Аҳолидан олдинги ишларга нимага пул тўлашим керак, деган асосли эътирозлар бўлади. 5-4 йил давомида алмаштирилган томлардан аллақачон чакка ўтади, қисман таъмирланган ертўла қувурларидан сув оқади. Йиллар давомида бадалларни тўламаган уйлар бор, хонадонлар бор. Уй йўлақларини таъмирладик, томларни янгиладик. Аҳолидан ҳам қарздорлик масалаларида бизларни тўғри тушунишларини, бу борада ёрдам беришларини истаймиз.

– Тўғридан-тўғри мулкдорлар билан шартнома асосида ишлаймиз, – дейди Гулнора опа иш ҳужжатлари, шартномаларни кўрсатар экан. – Ҳар бир уйнинг моддий аҳоли ва техник ҳолатини далолатнома қилганмиз. Шулар асосида алоҳида иш режалари қилганмиз. Мана бу ҳужжат 298-уйга тегишли. Бунга ҳар бир бажарилган ишнинг санаси, вақти, иш кўлами ва харажати киритиб борамиз. Буни яна бир бошқа уй билан тузилган шартнома. Бу эса портал орқали қабул қилинган мурожаатлар рўйхати. Биз электрон тарзда ҳам ариза қабул қилишни бошлаганимиз ва бу албатта, аҳоли учун жуда қўлай.

Вазирлик томонидан уйларни бошқариш қондалари, меъёрлари, стандартлари ишлаб чиқилди. Коммунал хизматларга бугунги кунда тариф белгиланиши бироз бахсли бў-

муаммоларни ҳал этиш, авария хизматлари моддий-техник базаси, малакали кадрлар бўлиши керак.

Ҳужжатлар асосида уй атрофидаги бутун ҳудуд компанияларга бириктириб берилди. Ҳатто, маҳалла ҳудудида мактаб, боғчалар билан шартномалар тузиляпти. Коммунал ва авария хизматлари бажариляпти. Бу йил "Ташаббус" очиқ бюджет лойиҳаси асосида 6-мавзеддаги 6-кўп қаватли уйнинг том қисми таъмирлаб берилди.

Компаниямизда 32 нафар ишчи-ҳодим бор. Уларга муқобил ойлик маош белгиланган. Фақат киш-қировли кунларда иссиқлик сув таъминотида муаммолар кўп бўлишини инобатга олган ҳолда чилангарларнинг ойлик маошларига устама қўшиб берилди. Уларга тушлик бепул.

Гулнора опа моддий-техник базасини ҳам кўрсатди. Катта оморда зарурий иш қуроллари ва керакли дастгоҳлар шай бўлиб турибди.

Компания раҳбаридан соҳага яна қандай янгилликлар киритиш мумкинлиги ҳақида сўраганимизда, у режалари ҳақида айтиб ўтди.

– Чикиндихоналарнинг аҳоли барча ҳудудларда ҳам бирдек яхши эмас. Шулардан биттасида тажриба сифатида чикиндиларни аҳолининг ўзидан сараланган тартибда сотиб олишни йўлга қўймоқчиман. Бугунги кунда одамларда моддий манфаатдорлик нуқтаи назаридан бунга эришас бўлади. Аҳоли ҳар кунги чикиндиларни ажратилган ҳолда олиб чиқса, уларни ўша жойда сотиб олиб, талон сифатидаими ёки ойлик бадал ҳисобига ўтказиш ёки чикиндига тўланадиган пуллар ўрнига тўлаб беришни ҳам одамларнинг ўзлари таклиф қилишяпти.

Ҳозир электр энергиядан қарздорлик бироз кўп. Шу боис қуёш батареяларини қўйишни режалаштиришяпмиз. Нега бу фикрга келдим? Қуёш энергиясига ўтсак, аҳолининг коммунал тўловлари камайишига эришамиз.

Тўғри, соҳада муаммолар ҳамон учраб турибди. Аммо биз бирлашсак, куч бўламиз, ривожланамиз. Чет давлатлар тажрибасини ҳам ўрганяпмиз. Ишонч билан айтаманки, яна беш йилдан кейин улар биздан намуна олишади, иш ўрганишади.

Айна пайтда нафақада бўлишимга қарамай, ҳар кун иш жойимга шошаман. Туну кун телефон апаратим ёниқ бўлади, мурожаатларни қабул қиламан, фикр алмашаман, одамларнинг таклифини ўрганаман. Ҳар кунги ҳудудларда юриб чиқаман. Ҳафталик, ойлик иш режаларини белгилайман.

Аҳолининг эҳтиёжманд вакиллари, яъни ёлғиз кексалар, ногиронлиги бор шахслар, Меҳрибонлик уйларини битирган ёшлар яшайдиган хонадонлар, кам таъминланган аёллар бор. Уларга давлат томонидан имтиёз тарзда ажратилган ёрдам қоплаб берилди. Ўзим ана шундай 25 та оилани тўловлардан озод қилганман. Уларнинг қайси биридир якка-ёлғиз, қай бири боқувчисини йўқотган. 40 га яқин хонадонда ота-онасиз яшайдиган болалардан ҳам бадал олинмайди. Бугун эрталаб шулардан бирининг хонадонига сув чиқариш ускунаси ўрнатиб бердик.

Гулнора опа шу кунларда бажарилган ишларнинг фото суратларини ҳам кўрсатади. Бир уйда канализациялар алмаштирилган, сув қувурлари янгиланган. Бошқа уйнинг атрофи келин тушган ҳовлидек озода. Лифтлар таъмири, томларда қилинган таъмирлаш ишлари дейсизми... осон эмас. Айниқса, аёл киши учун. Аммо опа булардан фақат куч олади. Яқинда Президентимиз томонидан берилган "Шухрат" медали ҳам уни янада катта марраларга чорлаш тайин.

Опа билан хайрлашар эканман, кўп қаватли уйларга хизмат кўрсатиш нақадар муҳим ва қизғин иш эканига тўлиқ амин бўламан. Тошкентдаги янги тажрибалар яқин йилларда бутун республика бўйлаб ёйилади, жўмрак синиши, лифт ишламай қолиши каби ҳолатлардан миллионлаб одамларнинг кайфияти бузилишига ҳолат қолмайди, деб ишонамиз.

Гулруҳ ОДАШБОВЕВА,
"Ўзбекистон овози" муҳбири.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги расмий вакилининг ахбороти

Шу кунларда қатор оммавий ахборот воситаларида Қозоғистон Республикасининг инсон ҳуқуқлари бўйича омбудсмани Элвира Азимовага таяниб, Қозоғистонда жорий йилнинг январь ойида юз берган оммавий тартибсизликлардан сўнг 18 нафар хорижлик, жумладан, 14 нафар Ўзбекистон фуқароси ҳибсда қолаётгани ҳақида маълумот тарқалди.

Ушбу хабарга оид кириштирилган учун Ўзбекистоннинг Нур-Султон шаҳридаги элчихонаси Қозоғистон Ташқи ишлар вазирлигига ҳибсга олинган Ўзбекистон фуқаролари, улар сақланаётган жойлар, жавобгарликка тортилиш сабаблари тўғрисида тўлиқ маълумот бериш ҳамда Ўзбекистон Республикасининг Қозоғистон Республикасидаги дипломатик ваколатхоналари ходимлари учун консуллик учрашувини ташкил этишни сўраб тегишли нота юборди.

Ўзбекистон Республикасининг Нур-Султон шаҳридаги элчихонаси, шунингдек, Олма-ота ва Ақтау шаҳарларидаги Бош консулхоналари Қозоғистон ҳуқуқ-тартибот идораларининг жойлардаги вакиллари билан доимий алоқада бўлиб турибди.

ПАРТИЯ ГУРУҲИ ҲИСОБОТНИ КЎРИБ ЧИҚДИ

Халқ депутатлари Қашқадарё вилоят Кенгазининг таълим, соғлиқни сақлаш, маданият, спорт ва ижтимоий ҳимоя масалалари доимий комиссияси ҳамда халқ депутатлари вилоят Кенгазидаги партия гурӯҳининг қўшма йиғилиши бўлиб ўтди.

Унда ҳудудларда мактабгача таълим хизматларини кенгайтириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисидаги Президент қарорининг вилоят миқёсида бажарилиши бўйича бошқарма бошлиғи вазифасини бажарувчи Феруз Жабборовнинг ҳисоботи эшитилди.

Тахлилларга кўра, инсон ўз умри давомида оладиган барча маълумотларнинг 70 фоизини 5 ёшгача бўлган даврда фаол қабул қилади. Боланинг онги, асосан 5-7 ёшда шаклланиши бошлайди. Таълим-тарбия ҳаётиимизга, келажакимизга дахлдор масала ҳисобланади. Бу, албатта, мактабгача таълим тизимидан бошланади.

Мазкур қарор вилоятда соҳани янада такомиллаштириш, ривожлантиришга асос бўлмоқда. Ўтган беш йилда 2415 та мактабгача таълим ташкилоти (88 та давлат, 26 та хусусий, 124 та давлат-хусусий шериклик, 2227 та оилавий нодавлат) ташкил этилиб, уларнинг умумий сони 2791 тага етказилди.

2017 йилгача вилоятдаги 803 та маҳалла фуқаролар йиғинининг 652 тасида мактабгача таълим ташкилоти бўлмаган. Ҳозиргача уларнинг 560 тасида болалар боғчаси ташкил қилинди. Қолган 92 таси режа асосида ташкилланган.

Қўшма йиғилишда депутатлар томонидан таълим сифати ҳамда мактабгача таълим ташкилотларининг моддий-техника базасини яхшилашга оид таклифлар билдирилди. Масалани сессия кун тартибига киритиш бўйича тегишли қарор қабул қилинди.

Музаффар ТУРОПОВ.

23-fevral, chorshanba, 2022-yil.
№8 (32702)

Бир маррани забт этиш ёки бирор чўққига чиқишни мақсад қилдингиз. Қачон, ким, қаерда қандай вазифани бажариши кераклиги аниқ белгиланган манзилга элтувчи харита бўлса, мақсад яқин, мушкул осон бўлади. Асосийси, режаларингиз кўнгилдагидек амалга ошади. Ўзбекистоннинг тараққиёт йўлини белгилаб берган келгуси беш йиллик стратегиясини ҳам шундай харитага қиёслаш мумкин. Яна бир бор ёдга олсак. Тараққиёт стратегиясида 7 та устувор йўналиш бўйича 100 та мақсад белгиланди. 2022 йилда амалга оширилиши лозим бўлган 398 та чора-тадбир тасдиқланди. Бир қатор масалалар қай даражада самарали ҳал этилиши халқ депутатлари Кенгашлари фаолияти, вакиллик ҳокимиятининг ўзгаришига ҳам боғлиқ. Қуйи бўғин ўзгаришларга тайёрми?

Халқ демократик партияси Сирдарё вилоят партия кенгаши раиси Шерали Мамадецовнинг фикр-мулоҳазалари билан қизиқдик.

МУХИМ ҚАДАМ

— Халқ депутатлари Кенгашларини ҳудудларда мавжуд муаммоларни ҳал қиладиган асосий бўғинга айлантириш. Тараққиёт стратегиясининг иккинчи мақсадида шундай белгилаб қўйилган. Муаммоларни ҳал қиладиган асосий бўғин, деганда катта мазмун қамраб олинапти. Маҳаллий Кенгаш бундан кейин мажлис ва сессия ўтказса, ундан реал натижа бўлиши керак. Бунинг учун депутатларнинг ўзига, ҳокимиятга муносабат бутунлай ўзгариши керак. Бу ўзгариш уларнинг ҳокимияти Кенгашдан алоҳида орган ва ҳисобдор эканини ҳис қилишдан бошланади. Бу осонлик билан бўладиган жараён эмас. Ҳокимларнинг Кенгаш раиси бўлиши бунга қайсидир маънода тўққинлик қилади.

Президентимизнинг сиёсий ирода-си билан вилоятимизда яхши ташаббус бошланади. Яъни, Боёвут тумани ҳокими энди Кенгаш раиси эмас. Биринчи қадам қўйилди. Бу ҳам бир ютуқ. Ҳоким партиянинг аъзоси эди. Бундан буён бюджет масалаларини ҳал қилишда ва ҳар қандай масалага ечим топишда депутатларнинг ўрни ҳамда мавқеи ошади.

Депутат халқ вакили. Унинг номидан гапирадиган, таклиф айтадиган, фикр билдирадиган шахс. Депутат айтган гаплар, қўйган талаблар аҳоли манфаатларига, ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришга, тараққиётга хизмат қилиши лозим. Бироқ бу тизим бугун қониқарли ишлапти, деб бўлмайди. Амалда ҳамма депутат ҳам халқ вакили бўла олмапти.

Депутатнинг демократик билими ва савиясини оширмай туриб, кўзланган мақсадга эришиш қийин. Билими йўқ инсон кимгадир ёрдам қилиш, бирор тўғри фикр ва таклиф айтиш имконига эга бўлмайди. Буни турли семинарларда, тадбирларда кўряпмиз. Масалан, "Депутат — маҳаллада" лойиҳаси доирасида ҳар ҳафта иккитадан маҳаллада бўляпмиз. Одамлар билан учрашяпмиз. Тўғриси, айрим депутатларнинг дунёқарашини кўриб, ҳайрон ҳам қоляпмиз.

Асосий масалага эътибор қилмайди-да, майда саволлар билан ўраллашиб қолади. Кўча нима бўлади, газ ёки свет билан боғлиқ мурожаатлардан у ёғига ўтолмайди. Ваҳоланки, ҳудудни ривожлантириш учун қандай мақсадлар қўйилган, туман миқёсида нима ишлар амалга ошириляётгани хаёлига келмайди. Тўғри, дунёқарашни кенг, оқ-қорани тангиланган, ҳаёт тажрибасига эга зиёли кишилар юки бор саволларни ҳам ўртага ташлайди. Бироқ ижтимоий-сиёсий, иқтисодий ёки халқ-

ДЕПУТАТЛАР ЎЗГАРИШЛАРГА ТАЙЁРМИ?

ро миқёсдаги ўзгаришлар, тинчлик ҳамда тараққиётга хизмат қилувчи масалалар негадир кейинги даражаларга тушиб қолгандек.

Ҳар бир депутат ўз савияси, билими нуқтаи назаридан келиб чиқиб масала кўтаради, саволларга ҳам шунга кўра жавоб беради. Юртдошларимиз орасида эса кўпни кўрган кишилар кўпчиликни ташкил этади. Халқ вакили уларга мос бўлиш учун аҳолини қизиқтираётган саволларга жавоб бера олиши лозим. Менимча, депутатлар орасида турли дебатлар, мунозаралар ташкил этишни мунтазам йўлга қўйишимиз зарур. Уларнинг савиясини ошириб бориш аҳоли орасида хурмати кўтарилишига ҳисса қўшади. Депутат билим ва тажрибали, ташаббускор бўлмаса, уларга нисбатан ижро ҳокимияти вакиллари, идора-ташкilotларнинг ҳам муносабати ўзгармайди.

Тўғри, тажрибали, дунёқарашли кенг депутатлар ҳам оз эмас. Вилоятимиз мисолида оладиган бўлсак, 30-40 фоиз депутат зиёли, билим ва тажрибага эга кишиларни ташкил этади, деб ўйлайман. Қолганлари ўрта миёна. Сиёсий дебатлар, давлат аҳамиятига молик масалаларда фикр билдиришга бироз охишлик қилади. Айримлари ҳаттоки билганини ҳам айтиб, ифодалаб бера олмаслиги мумкин. Шу сабабли улардаги нутқ маданияти, фикрни ифодалаш кўникмаларини ошириш талаб этилади.

Ҳақиқат шундаки, ҳар бир депутат вазииси, ваколатлари нисбатан иборат экани ҳақида тўлиқ тушунчага эга бўлиши лозим. Бу кўпнинг вакили учун муҳим масалалардан бири ҳисобланади.

ДЕПУТАТНИНГ ДЕПУТАТДАН ФАРҚИ

— Маҳаллий Кенгаш депутатларини тегишли йиғилишларда жойлардаги масалалар сўралади. Бирор-бир муаммо ечимни бўйича таклифлар биридириш керак бўлади. Аммо аксарияти қўл кўтаришдан, тасдиқлашдан нарига ўтмайди. Доимий комиссияга масала киритиб, жавобини назорат қилиш керак. Афсуски, комиссиялар бирор-бир масаланинг ҳисоботини қилиб, охирига етказганининг гувоҳи бўлиб, дейиш қийин. Ваҳоланки, регламент бўйича доимий комиссияларда жуда катта ваколат бор.

Депутатлик гуруҳларини олайлик. Ўзимизга танқидий кўз билан қарасак, фаолиятимизни умуман қониқарли, деб бўлмайди. Депутатлик гуруҳлари тўғрисида тушунча ҳам нотўғри шаклланди. Масала жиддий ва асосли қўйилмагани учун ҳокимликлар ҳам депутатларни жиддий қабул қилмайди, назаримда. Депутатлик гуруҳидан бирор масала юзасидан хат юборилса, бошқача назар билан қаралади. Яъни, эътибордан четда қолдирилади.

Регламент бўйича доимий комиссиялар таклиф бериши ва билдирилган таклифлар асосида сессия ўтказилиши керак. Ҳозир эса ўнлаб масала кўтарилган сессияда 1-2 та таклиф берилмаса, кўпчилик сукут сақлашни маъқул қаради. Асосан ҳокимиятдаги ташкилий бўлим томонидан билдирилган фикрлар асосида сессия ўтказилади. Доимий комиссиялар

Депутатлар билими, дунёқараш билан ҳурматга лойиқ бўлиши керак.

МУНОСАБАТ

ДАВЛАТНИНГ МЕҲРИ

ҲАР БИР ҲУДУДДАН 100 НАФАР ҚИЗ БЕПУЛ ТАҲСИЛ ОЛАДИ

Ҳаётда ўзига боғлиқ бўлмаган сабаблар билан мураккаб, умидсиз вазиятга тушиб қолган оналар, хотин-қизларга ҳар томонлама мадад берилмапти. Аёл, она ўқимишли бўлса, қийин вазиятлардан чиқиб кетиш йўлини топа олади. Фарзандларини ҳам тўғри тарбиялайди. Ота-онаси ёки уларнинг биридан айрилган муҳтож қизлар ва боқувчиси йўқ ёлғиз аёллар олий таълим олишини моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисидаги ҳукумат қарори мазмуни, аҳамиятини тушуниш осон. Бу ҳужжат орқали эҳтиёжманд қизлар ёки боқувчиси йўқ аёлларнинг орзулари ушаладиган бўлди.

Муқаддас ЎРОЗАЛИЕВА, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, Ўзбекистон ХДП фракцияси аъзоси:

— Қизиқиши бўла туриб, ўзига боғлиқ бўлмаган сабаблар билан контракт асосида ўқий олмайдиган қизлар оз эмас. Энди ота-онасидан айрилганларнинг ҳолатини тасаввур қилиб кўринг...

Қарорда эътиборини тортган жиҳати, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари томонидан ҳар йили 100 нафардан хотин-қизлар учун маҳаллий бюджетнинг қўшимча манбалари ҳисобидан "шартнома пуллари" тўлаб берилиши белгиланган. Бу олий маълумотли, қўлидан иш келадиган, кенг дунёқарашли оналар сони ҳар йили ҳар бир ҳудудда ортади, дегани.

Қарор асосида белгиланган низомда тўлаб бориш бу қай тартибда амалга оширилиши кўрсатиб ўтилган. Яъни, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари 2021/2022 ўқув йилидан бошлаб, ҳар йили ўзларининг ҳудудларидан ўқишга кирган 25 нафардан ҳамда 2-3-4-босқичларда тахсил олаётган 75 нафар хотин-қизнинг базавий тўлов-контракт суммасини ўқишни битиргунига қадар тўлаб беради.

Молиявий барқарор (бюджетдан ташқари тўлов-контракт маблағлари бўйича бирламчи харажатлар қоплангандан сўнг қолдиқ маблағларга эга) давлат олий таълим муассасалари томонидан уларнинг кенгашлари қарорига мувофиқ, 50 нафаргача хотин-қиз биринчи ўқув йилида бюджетдан ташқари маблағлар ҳисобидан бепул ўқиши ҳам қайд этилган. Бунда талабгорларнинг иккинчи ва ундан кейинги ўқув йиллари учун ўз ҳудудларидаги тижорат банклари томонидан таълим кредитлари расмийлаштирилади. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари ўз ҳудудларидаги талабгорлар учун учинчи шахс кафиллигини беради ҳамда ўқишни тамомлагандан сўнг уларни иш жойи билан таъминлайди. Эшитган қулоққа бу жуда ҳам ёқимли. Пул тўлаб ўқишга имконияти йўқ шунча одам тахсил олибгина қолмай, ишли ҳам бўлади. Эътиборлиси, бу тизим ишга тушди. Жойларда шартнома маблағлари тўлаб берилмоқда. Опа-сингилларимиз бундай қулай имкониятдан унмунли фойдаланиб, оила ва жамиятга нафи тегадиган кадр бўлиб етишади, деб ишонамиз.

Ойбарчин АБДУЛЛАЕВА, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, Ўзбекистон ХДП фракцияси аъзоси:

— Қарор яхши, унда белгиланган ва з и ф а л а р ҳам кўпчиликка манзур. Айнан кимларга

тўлов-шартнома пуллари тўлаб берилмади, деган савол туғилади.

Ҳукумат қароридан аниқ кўрсатиб ўтилган. Унга кўра, талабгорларни танлаб олиш қатор мезонлар асосида амалга оширилади. Хусусан, тўлиқсиз оилада тарбияланаётган, яъни отаси ёки онаси ёхуд уларнинг икка-ла ҳам вафот этган муҳтож қизлар ва боқувчиси йўқ эҳтиёжманд ёлғиз аёлларга эътибор қаратилади.

Бунинг учун олий таълим муассасасига кириш учун топширилган тест имтиҳонлари (касбий (ижодий) имтиҳон, ёзма имтиҳон) натижаларига кўра базавий тўлов-контракт асосида қабул қилинганлар маълумотномаси талаб этилади. Шунингдек, 2-3- ва 4-курсда тахсил олаётган ва қарор мезонларига мос келувчи хотин-қизлар тест натижалари эълон қилинган кундан бошлаб ижтимоий ҳолати тўғрисидаги ҳужжатни ҳар йили 10 календарь кун ичида олий таълим муассасаси қабул комиссиясига тақдим этади.

Талабгорларга туғилганлик ҳақидаги ва ота-онаси ёки уларнинг бири вафот этгани тўғрисида ўлим гувоҳномаларининг нусхалари керак бўлади. Ёлғиз оналар эса ёлғизлигини тасдиқловчи маълумотномага эга бўлиши лозим.

Ҳар битта давлат олий таълим муассасаси белгиланган мезонлар асосида талабгорлар рўйхатини

шакллантириб, уларнинг доимий яшаш жойи бўйича ҳокимликларга ёзма равишда маълумотларни юборди. Бунда келтирилган мезонлардан бири асосида давлат олий таълим муассасасига ўқишга тавсия этилган ва тахсил олаётган талабгорлар рўйхати тахлил қилиниб, 5 календарь кун мобайнида тегишлилиги бўйича ҳокимликларга бақалаврият таълим йўналишлари ва ўқув йили учун тўлов-контракт миқдорлари аниқ кўрсатилган ҳолда давлат олий таълим муассасалари томонидан тақдим этилади.

Ота-онаси ёки уларнинг биридан айрилган муҳтож қизлар, боқувчиси йўқ ёлғиз аёлларнинг олий таълим олишларини моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш комиссияси аъзолари томонидан талабгорлардан 100 нафарини танлаб олишда биринчи навбатда уларнинг ижтимоий ҳолати, эҳтиёжмандлиги, тўплаган баллари, ҳудудлардаги таълим йўналишлари бўйича кадрларга бўлган эҳтиёж ҳамда тахсил олаётган босқичлари инобатга олинади.

Ҳокимликлар томонидан тавсия этилмаган талабгорларга нима бўлади? Ҳукумат қароридан бу масала ҳам назарда тутилган. Давлат олий таълим муассасалари молиявий имкониятларидан келиб чиқиб, ўзларининг кенгашлари қарори билан танлаб олинган 50 нафаргача бўлган хотин-қизларни биринчи ўқув йилида бюджетдан ташқари тўлов-контракт маблағлари ҳисобидан бепул ўқишини таъминлайди.

Коррупциянинг олдини олиш, таниш-билишчиликка йўл қўймаслик, асосийси, имкониятлардан ҳақиқий муҳтожлар фойдаланиши учун ижро механизми тўғри йўлга қўйилиши керак. Жараён очиқ тарзда, жамоатчилик вакиллари ҳамда депутатлар иштирокида амалга оширилса, нур устига нур бўларди, деб ўйлайман.

Саҳифани "Ўзбекистон
овози" муҳбири Зилола
УБАЙДУЛЛАЕВА тайёрлади.

Сафар ўзини аямай ишлади.

Газетачиликка бор вужуди билан шўнғиб кетди.

23-fevral, chorshanba 2022-yil.
(702)

ТУШГА АЙЛАНГАН КЎЗ ЁШИ

САФАР ОСТОНОВ БИЛАН ДЕЯРЛИ ТЕНГДОШ ЭДИК. У МЕНИ АҲМАДЖОН, МЕН УНИ САФАР ДЕРДИМ. РОСА ЭЛЛИК ЙИЛ БИР-БИРИМИЗГА ШУНДАЙ МУРОЖААТ ҚИЛДИК. КАТТА ИДОРАДА ИШЛАГАНИМИЗДА ҲАМ НАВҚИРОН ЙИГИТЛИҚДА ШУУРИМИЗГА МУҲРЛАНГАН ШУ ОДАТИМИЗНИ ТАРК ЭТМАДИК.

1972 йили журналистика факультетининг талабаси бўлсам-да, газета муҳаррири Рустам Шоғулмонов мени ишга таклиф қилди. Қисқа суҳбатдан сўнг корректура хонасига кирдик. Жуссаси кичик бир йигитча – Сафар Остонов газетанинг босмахонага топширилётган саҳифаларини корректор сифатида ўқиб ўтирган экан, улардан бирини менга бериб, диққат билан ўқиб чиқишимни таъинлади. Ўзи эса айрим сўзларни алоҳида бўғинларга ажратиб, “Ле-о-нид Иль-и-ч, парти-я қа-рор-ла-ри”, деб бош кўтармай ўқишда давом этди. Хато ўтиб кетмаслиги учун шундай қилиш одат экан.

Саҳифа материалларини ўқиб, айрим хатоларини тузатдим, баъзи сўзларни бошқа муқобилларига алмаштирдим. Иккита мақоланинг сарлавҳаси бир-бирига ўхшаш бўлиб қолган экан, биттасини ўзгартирдим. Каттароқ расмий мақоладаги такрор жумлаларни қисқарттирдим. Иқтибосларга аниқлик киритдим. Саҳифа “бўялди”. Бош корректор уни газета муҳаррири хонасига олиб кириб кетди. Юрагим дуқиллай бошлади. Нотўғри тузатган, ўринсиз қисқартирган бўлсам-чи?

Орадан бироз ўтгач, Сафар Остонов хонага қайтиб келиб, “Яхши ўқибсиз, каттага маъқул бўлди”, деб мени хурсанд қилди. Шу-шу, бирга-бирга ишлаб кетдик. Орадан кўп ўтмай иккимиз ҳам бўлимларга ишга кўтарилдик. Бирга юрт кездик, бормаган туман, қишлоқ ёки овул қолмади ҳисоб. Кўп-лаб шаҳарлар бўйлаб хизмат сафарларида бўлдик.

1980 йили Москва Олимпиадаси арафасида Москвада икки ҳафта туриб, бу муҳим воқеага тайёргарлик ишларини кузатдик. Сафар ташкилий қўмита ўтказиётган матбуот конференцияларида қатнашди, мен Олимпиада шаҳарчаси хусусида мақолалар тайёрладим. Дўстлар орттирдик, давраларни қизитдик. Янги танишганлар бир-бирларига “визитка” беришар экан, бизда бундай нарса йўқ, сафарга отланаётганимизда аввалроқ Москвада малака ошириб кетган газета масъул котиби Жаббор Раззоқовнинг “визитка”ларидан бир дастасини олволган эдик, ўшаларни берамиз. Баъзи “дўст”ларимиз ҳайрон бўлишиб, “Йигитлар, нима, сизлар бир кишимсизлар?” дейишди.

Бир куни Сафар ташкилий қўмита журналистлар учун ўтказган йиғинидан жигибийрон бўлиб қайтди. Қўйиб берсангиз – портлаб кетгудай. Нима бўлибди денг? Хорижлик бир журналист машҳур гимнастикачи, кўп бор жаҳон чемпиони Николай Андриановга: “Олимпиадада қатнашадиган иттифоқ терма жамоасида бошқа миллатларнинг ҳам вакиллари борми?”, деган савол берибди. Андрианов истеҳзо билан: “Бор, командамизда ҳатто ўзбек ҳам бор”, дебди. “Ярамас, ҳатто” деди-я, ўрнимдан шартта туриб, унга ўхшатиб савол бермоқчи бўлдим, аммо имкон беришмади. Агар бу ердаги имкониятлар бизда бўлса борми, ўзбеклардан жуда кўп спортчи чиқади, нима, чиқмайдими?”, дейди куюниб.

Ўша куни анча вақт ухламай Тошкентга қайтгач, енг шимариб, спорт муаммолари хусусида мақолалар ёзишни режалаштирдик. Шундай қилдик ҳам. Иккимизда уй-жой муаммоси бор, ижара уйларда яшаймиз. Қиш-қировли кунларда болалар билан қийналамиз. Бир йили мен ўн олти қаватли, пештоқида ҳайхотдай соати бор матбуот уйининг ўн учинчи қавати балконида баҳордан кузгача яшадим. Сафар ҳам кўп қийинчилик кўрди. Биз билан бирга ишлайдиган, ҳаётнинг не-не заҳматларига дош берган Эркин ака Маликов ҳамма уйсизларга: “Шундай синовлардан сабрга қиланларга Аллоҳнинг марҳамати бор, сўр қиланлар”, дерди. Нашриётдан уй олиш илнжиди эртаю кеч, туну кун мақола, очерк, лавҳа, қиссбот ёздик, суҳбат уюштирдик. Бу ҳам етмаганидек, республика комсомол ташкилоти раҳбарларининг ҳавойи маърузаларини тайёрлардик, зарбдор куриллишларнинг илғорларини, “дала маликаси” етиштираётган маккажўхориқорларни ошириб-тошириб мақтардик. Шалоғи чиқиб кетган поездларда вилоятлардан бўш жой йўқ – гоҳ ўтириб, гоҳ тикка, Тошкентга қайтар эканмиз, Сафар, мен, Мирзақарим, Зиёвуддин, Абдухамид тўғри редакцияга келиб, ёзув машинка-

Бир умр қаергадир
шошилдик, югурдик,
чопдик, тортишдик,
уришдик, йиқилдик,
турдик... Яна югурдик...
Қаёққа бунчалик
шошилаётганимизни
ўйлаб ҳам кўрмадик.
Олдинда эса манзил
битта...

Сафар Остоновнинг
қундалигидан.

сининг қулоғини бурардик. Топширилган вазифа бажарилмай қолмасди. Чарчамайдиган бўлишимиз учун Эркин ака бизни иш кунлари тушликка ўн учинчи қаватдан ҳовлидаги ошхонага пиёда югуриб тушишга, овқатланиб бўлган – юқорига пиёда чиқишга мажбур қиларди.

Кўп йиллар шундай ишладик. Вақтдан ютқизган бўлишимиз мумкин, аммо қаламимиз чархланди, фикримиз тиниқлашди. Танлаган касбимизнинг сир-асрорлари, журналист учун зарур бўлган муомала маданияти, хизмат сафарлари одобини ўргандик. Ўша кезлари биз билан бирга ишлаган ҳамкасбларимизнинг ҳаммаси кейинчалик матбуотда, ижодда ўз йўлларини топиди. Мен ёшлар нашриётга ўтиб, тахрир ишига шўнғидим, телевидениеда саккиз йил сиёсий шарҳловчилик қилдим, халқроқ мавзуларда памфлетлар ёздим. Чингиз Айтматов ижодига қизиқиб, бадиий публицистика билан шуғуллана бошладим.

Сафар спорт ва ҳуқуқий журналистикани танлади. Ҳар иккисидан ҳам самарали ижод қилди. Турли олимпиадаларда муҳбир бўлиб қатнашди. Ўзбекистоннинг гимнастикачи Венера Зарипова ҳақида “Венеранинг кўз ёшлари” номли рисола битди. Гимнастикачимиз Олим Отахонов, боксчимиз Руфат Рисқиев ва бошқалар тўғрисида китоблар ёзди. Улар бугун ҳам мароқ билан ўқилади. Юртдошимиз Рустам Чагаев Германияда девкомат боксчи Николай Валуев билан рингга чиққанида толмас муҳбир Сафар Остонов минг машаққатлардан ўтиб, жанг ўтаётган жойга етиб борди. Жанг якунида мағлуб Валуевга: “Сизнингча, Чагаев ниманинг ҳисобига ғалаба қозонди?”, деган савол берди.

Кейинроқ Сафар бутун фикри-зикрини ҳуқуқий журналистикага қаратди.

Судга иши тушиб, заҳмат чеккан жабр-дийдаларга ёрдам қўлини чўздди. Қисқа қилиб айтганда, бир қаламқаш бажариши мумкин бўлган барча ишларни қилди.

Сафар “Ўзбекистон ovozi” газетаси бош муҳаррири бўлиб ишлаганида қўшни – адабиёт газетасининг бош муҳаррири сифатида кўп кузатганман: газета қабулхонаси ҳаммаша одамлар билан гавжум: кимнидир ишдан асоссиз бўшатишган, кимдир бировнинг мулкани ўзлаштириб олган, фермер иш ҳақи тўламай қўйган... Кимгадир тиббий ёрдам керак, кимнингдир фарзанди конкурсдан ўта олмаган... Сафар ёрдам сўраб келганларни эътибор билан тинглар, зарур ҳолларда жойларга газета муҳбирларини юборарди. “Бунинг унча оғир йўқ, аммо ўғли, набираси ёки қизи қамалиб қолган оналарни тинглаш жуда оғир, – дерди у. – Қамалганларнинг айби аниқ, ҳукмда ҳаммаси очик-ойдин ёзиб қўйилган, аммо она – Она-да. Бир нима, деб кўнглига таскин бериш керак”.

Муҳаррир сифатида мен уни тушунардим. Ишимизда баъзан шундай ҳолатлар бўлардики, бийрон тилинганга бир оғиз сўз келмай қоларди. Сафар гапни чўзмай, бор ҳақиқатни борлигича айтар, баъзи ҳамкасбларимиз-

га ўхшаб, “Бўлди, кўриб чиқамиз, ҳаммасини жой-жойига қўямиз, кутинг, хурсанд бўласиз”, демасди. Бундай дейишга унинг виждо-ни йўл қўймади.

Сафар ўзини аямай ишлади. Газетачиликка бор вужуди билан шўнғиб кетди. Дам олиш кунлари у учун энг маҳсулли кунлар бўлди. Одамларга ёрдам бериш, кимларнингдир шахсий, хусусий, оилавий муаммоларини ҳал қилишга вақт топди, аммо бирор жойда аниқ-тиниқ дам олишга, асаб толаларини асрашга вақт топмади. Мактабга шошилаётган аълочи ўқувчидай ҳар тонг ишхонага шошилди...

Сафар Олий Мажлис депутатлигига сайланган, янада фаоллашди, газетада, аниқ-са, телевидениеда жиддий чиқишлар қилди, баъзиларга ўхшаб қоғозга қараб, тайёр матнни қироат билан ўқиб бермади, дилида бирини очик-ойдин тўқиб солди. Кейин-кейин ҳаммаси изга тушиб кетди. Аммо... вақт ўтган, қирқ йиллик қадрдон дўстимиз учун қазо шаробини ичишдан бошқа чора қолмаганди. У Аллоҳнинг бу иродасига сўзсиз бош эгди. Қонунчилик палатаси спикери, партиянинг янги раҳбарияти, дўст-қадрдонлар видолашув маросимига бош-қош бўлдилар.

Қадрдон дўстимни сўнгги марта ҳуқуқат касалхонасида кўрдим. Ўзим бир аҳволдаман, хонадан чиқишим мумкин эмас, аммо “депутат Остоновни олиб келишди”, деган гапни эшитиб, олдиға кирдим. Озиб-тўзиб кетибди. Нафас олиши қийин. “Шу йўтал қўймапти-да, оғриқ йўқ, ҳар куни гимнастика қиламан, бундай-бундай”, – деди қўллари ёнига, юқорига чўзиб. – Бир ой бўлди, аниқ ташхис йўқ...”

Эртасига тушга ақин хонада мажолсиз ётган эдим, эшик очилиб, Сафар кириб келди. Қўлида овқат. “Уртқоқлар ош олиб келишибди”, деди. Қани энди иштаҳа бўлса?! Бир қошиқ-ярим қошиқ еган бўлдик – суҳбатимиз ўз-ўзидан матбуот муаммоларига, бу соҳага билиб-билмай аралашаётган айрим “мутахассис”ларга кўчди. Қийналиб, ҳансираб бўлса-да, кўнглида тугилиб турган кўп гапларни айтди. “Ҳаёт ўзгарди кетди, одамлар ҳам ўзгарди, кимнинг кимлигини билиш қийин”, деди.

Икки кундан кейин мени бошқа касалхонага ўтказишди. Бошқа кўришмадик. Жанозанинг иккинчи куни тушимга кирди...

Қанақа туш денг?
1975 йилнинг май ойи эди. Сафар иккимиз тахририятдан Самарқанд вилоятига жўнатилдик. Газета муҳаррирининг топшириғига биноан ёшлар ташкилоти фаолиятдан мақолалар ёзишимиз керак. Керакли материалларни тўплаб бўлгач, Сафар менга: “Бугун бир жойга борамиз, иш бор”, деди. Ҳўб, дедим. Самарқанд туманидаги Охалиқ қишлоғига бордик. Боришга бордигу, у ерда ҳамроҳим негадир мунғайиб қолди, кайфияти йўқ, юзи ҳорғин. Кейин... шу атрофдаги қишлоқ кўчаларини кезиб, ниманидир қидириб, бирдан иккинчисига қайта-қайта ўтаётганимизда Сафар менга бир ҳикоя айтиб берди:

“Болалигимда онам яшаган уйни топшим керак. Сал-пал эсламан. Иккита паст-қам-пастқам хонаси, ҳовлида тандир-ўчоқ, бостирма бор эдим-ей. Бир куни онам... ҳовлини ўзларининг айтишича, ноиложликдан (Сафар сабабини айтган эди – ёдимда қолмабди) арзон-гаровга сотиб, пулини рўмолининг учига тугди, биз бошқа қишлоққа кўчиб кетдик. Арава гилдирагининг гижирлаши, онам овоз чиқармай йўл бўйи йиғлагани, мен эса биздан узоқлашаётган уйимизга қараб бораётганим ҳамон ёдимда...”

Ўшанда Сафарнинг кўзида ёш қўрганман. Бошқа ҳеч қачон – маиший, оилавий муаммолар, ҳаётнинг не-не гурзимонанд зарбалари ҳиқилтоғидан олганида ҳам йиғламади. Ўзини тутди, ҳеч кимга ариз қилмади, ўзига ярашғили мақомда яшади-ўтди.

Тушимга Сафарнинг кўз ёшлари кирибди. Охалиқ, Омонқўтон кўчаларида сарсон кезиб юрганнимиздаги кўз ёшлари...

**Аҳмаджон МЕЛИБОВ,
“Жаҳон адабиёти” журнали бош
муҳаррири, Ўзбекистонда хизмат
кўрсатган журналист.**

186

НАФАР ХОДИМНИНГ ҲАҚҚИ

Пахтабод туман адлия бўлими томонидан туман тиббиёт бирлашмаси таркибидеги тез тиббий ёрдам бўлими бир гуруҳ ходимларининг муурожаати ўрганилди.

Аниқланишича, тиббиёт бирлашмаси томонидан ихчамлаштирилган мобиль тез тиббий ёрдам бригадалари ташкил этиш чоралари кўрилмаганлиги оқибатида туман тиббиёт бирлашмаси тез тиббий ёрдам ходимларининг барчаси 2021 йилнинг июль-август ойлари давомида коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши курашиш тадбирларига жалб қилинган.

Шу сабабли тез тиббий ёрдам бўлими томонидан туман тиббиёт бирлашмасига ушбу ходимларга иш ҳақи ҳисоблаш табеллари тақдим этилган.

Бирок, туман тиббиёт бирлашмаси томонидан табелда кўрсатилган ходимларга иш ҳақи тўланиши рад этилган, бу эътирозларга сабаб бўлган. Ҳаққини ололмаган ходимлар 186 нафар экани айтилади.

Ушбу муурожаатлар ишчи гуруҳ томонидан ўрганилиб, коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши курашиш тадбирларида қатнашган ходимларнинг иш ҳақлари қайта ҳисоб-китоб қилинди.

Натижада адлия аралашувидан сўнг тиббиёт ходимларига жами 686.750.658 сўм қўшимча иш ҳақи тўланадиган бўлди.

**Гофуржон СОЛОМОВ,
Пахтабод тумани адлия бўлими
бошлиғи.**

Тахририят муҳбири ушбу масалага оидинлик киритиш мақсадида Пахтабод туман Аҳоли бандлигига кўмаклашиш маркази давлат меҳнат ҳуқуқ инспектори Дилмурод Абдуваликовга муурожаат қилди. У ҳолат бўйича қўйдагиларни маълум қилди.

— Пахтабод туман Аҳоли бандлигига кўмаклашиш маркази томонидан тиббиёт ходимлари муурожаати ўрганилган, – дейди Дилмурод Абдуваликов. – Маълумки, Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 24 сентябрдаги 583-сон қарорига кўра, “COVID” касаллиги авж олган пайтда туман тиббиёт бирлашмасининг шифокорларига 2,5 миллион, ҳамшираларга 1,5 миллион, ҳайдовчиларга 1 миллион сўм рағбат пули берилиши кўрсатилган. Бирок, улар қўшимча иш ҳақини олишмаган. Ўрганишлар шунини кўрсатдики, тез тиббий ёрдам бўлими ходимлари белгиланган пул маблағлари тўланмаётганлиги юзасидан тиббиёт бирлашмаси масъулларига бир неча маротаба муурожаат қилинган. Марказимиз томонидан ушбу ҳолат юзасидан ўтказилган ўрганиш даврида коронавирус билан касалланган беморларга кўрсатилган тиббий хизматлар бўйича кун давомида ажратилган махсус бригадага (беморларни ташвиш ҳамда тез тиббий ёрдам кўрсатиш) моддий рағбатлантириш тўловларини тўлаш, ишловчи ходимларнинг касалланган беморлар билан мулоқотда бўлган даври соатларини аниқлаб, рўйхат асосида тўловлар амалга оширилиши юзасидан ёзма кўрсатмалар киритилган. Тиббиёт бирлашмаси томонидан эса ушбу йўналишда пул маблағлари ўз муддатларида молиялаштирилмаганлигини маълум қилишган. Ходимларга бажарган ишга ҳақ тўланиши лозимлиги бўйича тиббиёт бирлашмасида давра суҳбатлари ташкил этилиб, ходимлар ўртасида тушунтириш ишлари олиб борилган.

Меҳнат кодекси 154-моддасининг меҳнатга ҳақ тўлаш қафолатларига кўра, иш бевуви ҳақининг молиявий ҳолатидан қатъи назар, ходимга бажарган иш учун ҳақни тўлаши шарт. Тиббиёт бирлашмаси масъуллари ушбу Кодекснинг 161-моддасида кўрсатилган муддатларда иш ҳақини тўлаши шартлиги оғохлантирилиб, иш бевучининг бундай ҳаракатлари меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатларининг бузилишига олиб келиши ва бу ҳолат уларга таъсир чораларини кўришга сабаб бўлиши тушунтирилган.

Тахририят бу масалага яна қайтади.

23-fevral, chorshanba, 2022-yil.
№8 (32702)

МИЛЛИЙ МАТБУОТ
МАРКАЗИДА
ЎЗБЕКИСТОН
ЖУРНАЛИСТЛАРИ
ИЖОДИЙ
УЮШМАСИНИНГ 2021
ЙИЛДАГИ ФАОЛИЯТИ
ВА 2022 ЙИЛГА
МЎЛЖАЛЛАНГАН ИШ
РЕЖАСИ МУҲОКАМАСИГА
БАҒИШЛАНГАН МАТБУОТ
АНЖУМАНИ ЎТКАЗИЛДИ.

Шухрат Орипов,
"Ёш журналистлар"
ижодий кенгаши
раиси

– Ўтган йили уюшма фаолиятида сезиларли ўсиш кузатилди. Албатта, бу янгиланишлар журналистикамиз ривожига хизмат қилади. Ўрни келганда шунга айтиш мумкин, уюшманинг бугунгидек ютуқларини кўпдан бери кутиб юргандик. Биргина ўтган йили уюшма томонидан ёш журналистларни ҳар томонлама рағбатлантириш борасида талайгина ишлар амалга оширилди. Жумладан, ёш журналистлар ижодий ишларидан тuzилган "Умид ёғдуси" китоби чоп этилгани бунга бир мисолдир.

Жорий йилда "Ёш журналистлар" ижодий кенгаши ишини тубдан такомиллаштириш ва ёш журналистлар билан ишлашни янгича асосда ташкил қилишни режалаштирганмиз. Бу борада давлат идоралари ва жамоат ташкилотлари билан ҳамкорлик мустаҳкамланади. Ёш журналистлар ўзаро фикр алмашадиган ижодий мулоқот платформаси яратилади.

Бу йил ижодий кенгаш орқали ёш журналистларнинг интилишлари ва ғояларини амалга оширишга фаол ҳисса қўшиш ниятидамиз.

Шухрат Охунжонов,
Журналист ва
ношир, "Китоб
дунёси" ва
"Китоб маркази"
тармок савдо
марказлари
муассиси:

– Журналистика соҳасида 13 йилдан ортиқроқ ишладим. Шундан сўнг, китобларга меҳрим

баламлиги боис, ноширлик ишлари билан шуғулландим. Ҳозир китоб дўконлари ва марказларини ташкил этиш билан фаолиятимиз давом эттирмакдаман. Ёшларни китобхонликка қизиқтириш борасидаги Давлат раҳбарининг ташаббусини жойларда тарғиб қилмакчимиз. Уюшмага таклиф билан чиқмоқчи эдим. Масалан, 2021 йилда китоб ва китобхонлик бўйича энг кўп кўрсатув, радиога эшиттириш ёки матбуотда чиқарилган мақолалар учун бир номинация бўйича ўрин жорий этилса, унга бериладиган мукофотни бизнинг марказимиз ҳомий сифатида ўз зиммасига олган бўларди.

Тадбир давомида "Yurida-Matbuot" дастури тақдироти ҳам ўтказилди ва уюшма томонидан лотин алифбосидаги матнларнинг орфографик жиҳатдан беҳато ёзилишини таъминлашга мўлжалланган "Yurida-Orfo" дастури сертификатлари тахририятларга бегараз ёрдам сифатида топширилди.

Тоштемир ХУДОЙҚУЛОВ,
"Ўзбекистон овози" муҳбири.

УЮШМАМИЗ ЎЗГАРЯПТИ, ЮКСАЛЯПТИ

Анжуманда ўтган йили уюшма томонидан кенг қўламли ишлар амалга оширилгани, жумладан, кўплаб давра сўхбатлари, тақдиротлар, семинарлар, медиатурлар, учрашувлар, республика ва ҳудудий миқёсдаги кўриктанловлар ўтказилгани, шу билан бирга, бир қатор ҳамкорлик меморандумлари имзолангани таъкидланди.

– Президентимизнинг 2021 йил 26 июндаги Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимларига йўллаган байрам табригида белгилаб берилган вазифалар ижроси доирасида Қорақалпоғистон Республикаси ва барча ҳудудларида "Жамият ва оммавий ахборот воситалари" мавзусида минтақавий семинарлар ташкил этилди, – дейди Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси раиси Олимжон Ўсаров. – Шунингдек, уюшма томонидан ўтган йили февраль ойида Фарғонадаги "Чимён" сихатгоҳида республика медиа-форуми ўтказилди. "Ўзбекистон оммавий ахборот воситаларидаги очкилик, сўз эркинлиги ва жамият" мавзусидаги медиафорумда мамлакатимизнинг барча вилоятларида 100 нафар журналист иштирок этди. Бундан ташқари, уюшманинг Самарқанд вилояти бўлими билан ҳамкорликда "Мамлакатдаги ислохотларни ёритишда жанрлар ва журналистик маҳоратнинг аҳамияти" мавзусида Жиззах, Навоий, Самарқанд вилоятлари журналистлари иштирокида минтақавий семинар ўтказилди.

Жорий йилнинг 24-31 март кунлари Навоий вилоятида "Миллий журналистика: анъаналар давомийлиги ва замонавийлик" мавзусида республика медиафоруми ўтказилди, Тошкент

вилоятининг Бўстонлик туманида мамлакатимиз истеъдодли ёш журналистларининг "Умид ёғдуси" семинари, шунингдек, март ойида Жиззах вилоятига пресс-тур уюштириш режалаштирилган. Шу билан бирга, Ўзбекистонда аккредитациядан ўтган хорижий журналистлар ва маҳаллий оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирокида таниқли журналист Сафар Остонов хотирасига бағишланган мини футбол мусобақаси ҳамда устоз Сайди Умиров хотирасига бағишлаб шахмат мусобақаси, Марказий Осиё давлатлари журналистлари ўртасида шахмат бўйича Марказий Осиё биринчилиги мусобақаси ўтказилиши ҳам режага киритилган.

Бундан ташқари, Хитой, Жанубий Корея, Россия ва Туркия давлатларидаги ваколатли ташкилотлар билан имзоланган ҳамкорлик меморандуми доирасида уюшма жорий йилда мазкур мамлакатларга республика камизда фаолият олиб бораётган журналистларни тажриба алмашиш учун бир ойга ижодий сафарларга юборишни ҳам режалаштирган. Шунингдек, бир қатор хорижий давлатларнинг етакчи журналистлари юртимизга ташрифи ҳамда улар иштирокида маҳорат дарслари ташкил этилиши кўзда тутилган.

Анжуманда Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси қошидаги ижодий кенгашлар фаолиятини янада жонлантириш борасида қатор таклиф ва мулоҳазалар билдирилди. Янгиллик сифатида жорий йилдаги "Олтин қалам" миллий мукофоти учун халқаро танловнинг бош мукофотида "Gentra" автомобили берилиши режалаштирилаётгани ҳам таъкидланди.

Рўзибой Қўлдошев,
"Маҳалла"
телеканали
бош
муҳаррири
ўринбосари:

– Уюшма ўйғонди ва чин маънода атрофига журналистларни бир-лаштира олаётми, деб бемалол айта оламиз. Буни уюшмага янги сайланган раис фаолияти билан боғламоқчиман. Олимжон Ўсаров уюшмага раҳбар бўлиб сайланганида балки бу ишлар бўлмади. Чунки, хоҳлайсизми-йўқми, жамоадаги муҳит, ривожланиш ёки орқага кетиш раҳбар ва унинг фаолиятига боғлиқ. Бугун дунёнинг тақдирини ўзгартириб юборишга қодир бўлган тезкор ахборотлар даврида яшаётганимизнинг ўзи бугунги журналистларга қандай талабларни

қўяётганини барчамиз яхши тушуниб турибмиз. Уюшма ўтган қисқа вақт мобайнида фахрий журналистлар, яъни кекса авлод вакилларининг ҳолидан хабар олиб, кўнглини кўтариб, моддий ва маънавий рағбатлантирди.

Бундан ташқари, журналистларни моддий ва маънавий рағбатлантириш, хорижий давлатлар журналистлари уюшмаси билан имзоланаётган меморандумлар, ёш ижодкорларни ўй-ғой билан таъминлаш, газеталар, телерадиоканалларда танқидий, таҳлилий материаллар ва кўрсатувларга кенгроқ йўл очиш, бир сўз билан айтганда, Ўзбекистон журналистларига ҳар томонлама қулай шaroитлар яратиш йўлида жиддий қадамлар ташланмоқда. Уюшманинг бундан кейинги фаолияти унинг аъзолари саъй-ҳаракатларига ҳам боғлиқ. Барча ҳамкасбларимизни уюшмамиз атрофида бирлашиб, унинг обрўсини кўтаришга биргаликда ҳаракат қилишга даъват этмоқчиман.

Шарофиддин Тўлаганов,
сиёсий шарҳловчи:

– Уюшмага янги раис сайлангандан сўнг ўз вазифасини яхши удалаб келмоқда, деб бемалол айтишимиз мумкин. Бугунги кунда журналистлар ва блогерларнинг ёнини олган ҳолда биринчилардан бўлиб муносабат билдирмоқда. Бу эса соҳа ходимларини янада жипслаштиришда муҳим аҳамиятга эга.

Шу ўринда таклифимни айтиб ўтмоқчи эдим. Жорий йилдаги "Олтин қалам" миллий мукофоти телерадиоканаллар ёки тахририятлар эмас, алоҳида журналистларнинг ўзларига берилса яхши бўларди. Мукофот шахсга берилса, унда янада иштиёқ кучайиб, олдингидан кўра кучлироқ ижод қилишга ундаши мумкин. Хуллас, уюшмамиз атрофида бир мулоқот бўлиб бирлашсак, юқорида кўчқиларга интилиб, жамиятимиз ривожига кўпроқ фойдамиз теккан бўларди.

ХАЛҚ БАНКИ:

УЙДАН ЧИҚМАЙ, САРСОН БЎЛМАЙ, КРЕДИТ ОЛИНГ

БУГУНГИ КУНДА БАНК ХОДИМЛАРИ ТОМОНИДАН АҲОЛИНИНГ ИҚТИСОДИЙ БИЛИМИНИ ОШИРИШ ОРҚАЛИ ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИ БИЛАН ШУҒУЛЛАНИШИГА АМАЛИЙ КЎМАК БЕРИЛМОҚДА.

Хусусан, акциядорлик тижорат Халқ банкида ҳам "Oilakredit.uz" лойиҳаси ишга туширилди. Мазкур лойиҳа аҳоли бандлигини таъминлаш, оилавий тадбиркорликни ривожлантириш ҳамда бу борадаги ишларни тизимлаштиришга қаратилган бўлиб, у орқали бизнес фаолиятини йўлга қўймоқчи бўлган фуқаролар ортқиқа ҳужжатбозлик ва югур-югурларсиз электронлаштирилган тартибда имтиёзли кредит олиши мумкин. Мухими, жараёнларнинг барчаси аҳолига энг қулай тарзда, яъни барча ҳужжатлар электрон тизимда ҳаракатланади. Бу дегани – ушбу лойиҳада таниш-билишчилик ва коррупцияга мутлақо ўрин қолдирилмаган.

ЛОЙИҲА ҚАНДАЙ ИШЛАЙДИ?

"Oilakredit.uz" лойиҳаси орқали имтиёзли кредит олиш жараёнлари 6 босқичдан иборат бўлиб, биринчи босқичда кредит олувчи томонидан фуқаро ўз смартфонини орқали онлайн ариза жўнатади. Иккинчи босқичда ҳоким ёрдамчиси белгиланган тартибда аризини ўрганиб чиқиб, кредит олувчига тавсиянома тақдим этади. Сўнгра суғурта шартномаси тузилиб, банкка сўров юборилади. Кейинги босқичда эса молия муассасаси томонидан аризага кредит ажратиш тўғрисида қарор қабул қилинади. Шундан сўнг кредит олувчи билан етказиб берувчи ўртасида керакли маҳсулот ёки хизмат танланиб, шартнома тузилади. Сўнгги босқичда ҳоким ёрдамчиси ажратилган кредитларнинг мақсадли ва самарали ишлатилиши юзасидан доимий равишда

мониторинг олиб боради.

Бир сўз билан айтганда, юборилган аризаларнинг барчаси электрон кўринишда масофадан имзоланиб, скоринг баҳолаш натижаларига кўра, ягона электрон платформада барча ҳужжатлар шакллантирилиб, кредит маблағи ажратилади.

ОНЛАЙН АРИЗА ЮБОРИШ КИФОЯ

Ушбу онлайн платформа орқали кредит олиш учун онлайн ариза юбориш кифоя. Фақат шахсий маълумотларни киритишда эътиборлироқ бўлинса, етарли.

Дастлаб кредит олувчи паспорт маълумотларини киритади. Бунда, аввало, кредитни қайси мақсадда олиш, кредит ҳисобига қайси маҳсулотдан қанча миқдорда ва қанча нархдан олиш зарурлигини аниқлаштириб олиш керак. Бундан ташқари, кредит ҳисобидан қанча даромад олиш ҳисобини ҳам киритиш лозим ва ушбу даромад харажатга нисбатан кўп бўлиши керак. Агар даромад паст кўрсаткичда киритилса, ҳоким ёрдамчиси ёки банк тақдим этилган аризани рад этади.

Платформа кредит тўловларини электрон тартибда ҳисоблайди. Шундан сўнг "смс" орқали тасдиқланувчи хабар келади. Ушбу тасдиқлашни амалга оширмагунча сайтдан қиқиб кетмаслик зарур. Акс ҳолда, ариза юборилмайди.

КРЕДИТ КИМЛАРГА АЖРАТИЛАДИ?

Имтиёзли кредитлар банк ва яна иккита молия муассасаси томонидан 18 ёшдан юқори

фуқароларга қонунчилик билан тақиқланмаган соҳалар учун йиллик 14 фоиз ставкада ажратилади.

Имтиёзли кредит ажратиладиган соҳалар куйидагилардир:

– оилавий тадбиркорлик, даромад топишга қаратилган муайян меҳнат фаолияти билан шуғулланиш ва фаолият турини кенгайтириш истагини билдирган аҳоли ҳамда тадбиркорлик субъектларига 3 ойдан 6 ойгача бўлган имтиёзли давр билан 3 йилгача муддатга;

– чорвачилик (қорамол, қўй, эчки), балиқчилик ва паррандачилик (тўхум йўналиши) учун 1 йилгача имтиёзли давр билан 3 йилгача муддатга;

– боғдорчилик, узумчилик ва лимончиликни ташкил этиш, иссиқхона, қишлоқ хўжалиги техникаси ва асбоб-ускуналарни харид қилиш учун 3 йилгача имтиёзли давр билан 7 йилгача муддатга;

– "Хунарманд" уюшмаси аъзоларига ишлаб чиқариш эҳтиёжлари учун асбоб-ускуна, эҳтиёт қисмлар ва хом ашё материалларини харид қилиш, хунармандчиликни ривожлантириш марказлари, "уста-шоғирд" мактабларини ташкил этиш, уй-музейлар ва устахоналар қуриш ёки шу мақсадларда бино ва иншоотлар сотиб олиш учун 3 йилгача муддатга ҳамда айланма маблағларини тўлдириш учун 18 ойгача муддатга ажратилади.

Энг муҳими, ажратиладиган кредитларнинг йўналиши бўйича ишлаб чиқилган бизнес-режалар билан "Oilakredit.uz" платформаси орқали яқиндан танишиш имкони мавжуд.

– Болалигимда автомобилларнинг турфа маркалари ва уларнинг конструкциясига жуда-жуда қизиқардим, – дейди Бехруз Саитқулов Термиз шаҳридан. – Ҳатто, отам сотиб олиб берган ўйинчоқ машиналарни бузиб, қайтадан териб чиққанларим ҳам эсимда. Ҳозир эса

механика соҳаси бўйича етарлича тажриба орттирганман. Шундан бўлса керак, айти йўналишда тадбиркорлик билан шуғулланиш истаги пайдо бўлди. Оилам билан кенгашиб, тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўйиш учун кредит олишга қарор қилдим. Халқ банки эса бу борада ёрдам қўлини чўзди. Кредит олишнинг энг мақбул йўл-йўриқларини кўрсатди. Онлайн платформа очилган экан. Шу орқали ариза бердим ва қисқа муддат ичида 200 миллион сўм кредит олдим. Биласизми, очиги, буни кутмаган эдим.

Айни вақтда "Авто элгант 777" МЧЖ орқали шахримиз аҳлига ўз хизматларимизни кўрсатяммиз ва биз учун кенг имкониятлар яратилаётганидан мамнунмиз.

ПЛАТФОРМА 2500 НАФАРДАН ОРТИҚ ФУҚАРОНИНГ БАНДЛИГИНИ ТАЪМИНЛАЙДИ

Одамлар манфаатига мос, уларга янада қулайлик яратадиган хизматлар кўламини кенгайтириш банкнинг устувор вазифаларидан бири. Шу мақсадда молия муассасаси тизимига татбиқ этилаётган янги хизмат турлари, шубҳасиз, иқтисодиётимизда барқарор ўсиш суръатларининг таъминлишига хизмат қилапти. Бу борада, айниқса, оилавий тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш, аҳолининг моддий эҳтиёжларини таъминлаш учун йўналтирилаётган сармоялар ўз самарасини кўрсатаётгани диққатга сазовор.

Бугунги кунда ушбу йўналишда тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўйиш истагини билдираётган ишбилармонларимиз сафи тораба кенгайиб бормоқда. Жумладан, Президентимизнинг "Оилавий тадбиркорликни ривожлантириш ва аҳолининг даромад манбаини кенгайтиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарорига мувофиқ, жорий йил бошидан ҳозирга қадар банк томонидан "Oilakredit.uz" платформаси орқали 4200 дан ортиқ фуқарога қарийб 97 миллиард сўмлик имтиёзли кредит маблағлари ажратилди. Натижада шунча фуқароларимизнинг доимий бандлиги таъминланди. Лекин бу ҳали ҳаммаси эмас. Молия муассасаси айти йўналишдаги саъй-ҳаракатларни келгусида ҳам изчил давом эттиради.

Муҳаммаджон АҲМАДЖОНОВ,
Акциядорлик тижорат Халқ банкининг
ахборот хизмати бош мутахассиси.

Ҳозиргача 30 оилага 2 бошдан зотли мол тарқатдик. Ем-емиш билан таъминляяпмиз.

МИРИШКОРЛИКЛАР ТАЖРИБАСИ

ЭЗГУЛИК ВА САХОВАТДАН БОШЛАНГАН

Яқин қариндошим, иқтидорли журналист Мақсуджон Ҳамроев кўнғироқ қилиб қолди:

— Мамлакатимиз раҳбари Миришкор тумани тажрибаси ҳақида гапирдилар, эшитдингизми?

— Ҳа, бир тadbиркор йигит хонадонларга сигир берибди...

— Улашибди, деманг, — танбеҳ беради Мақсуджон. — Ҳа хонадонни қувонч ва баракага тўлдирибди. Бориб, ўргангангиз кўп хайрли бўларди-я!

— Йўли кўп узок, Шаҳрисабздан Миришкоргача қанча масофа ястаниб ётганини биласизми?...

СУТ ИЧАЁТГАН КИЧКИНТОЙЛАР

Мақсуджонга узр айтгандай бўлдим, аммо сабрим чидамади. Укашонларимиздан бири Воҳиджоннинг "Кобальт" энгил машинасида эрта тонг соат олти яримлар чамаси Шаҳрисабздан йўлга отландик.

Қарши чўлига баҳор бир ой олдин етиб келган. Касби туманидан ўтганимиздан кейин бепоеён кенгликларни илғай бошладик. Майсаси кўклаган ғаллазорлар, шудгори қорайган майдонлар, узокдан яйлов, дашт ҳам нигоҳимизни қамраб ола бошлади.

Қирқ йилдан ортиқ матбуотда ишлаб, Қарши даштининг улкан кенгликларидagi Миришкорга кўп бора келганман. Уч-тўрт йил олдин "Жейнов" қишлоғида янги деҳқон бозори ишга тушгани, узок "Помук" қишлоғига Муборак газни қайта ишлаш заводидан тоза ичимлик суви қувурлари тортиб тизилган, кўп қишлоқлар обод бўлиб, юзлаб иссиқхоналар қурилганига гувоҳ бўлганман.

Туман марказига барвақт келибмиз, ҳокимият олдида машиналар қатор тизилган, жонсарақ кишилар қаёққақадир отланиб кетишяпти. Касби ҳуқуқшунос бўлган туман ҳокими Шерали Санаев иш билан чиқаётган экан, тезда мударрага ўтиб қўя қолди:

— Келиб, кўп яхши қилибсиз. Нодиржонни ҳозир тополмайсиз, янги лойиҳаси учун Қарши шахри-

ОХИРГИ
УЧ ЙИЛДА
ЧОРВАЧИЛИК
БЎЙИЧА
ЧИҚАРИЛГАН
ҚАРОРЛАРГА
АСОСАН, 8
ТУРДАГИ СУБСИДИЯ
ВА ИМТИЁЗЛИ
КРЕДИТЛАР
АЖРАТИШ ЙЎЛГА
ҚЎЙИЛДИ.
ШУ ДАВРДА
ЧОРВАЧИЛИККА 15
ТРИЛЛИОН СЎМДАН
ЗИЁД КРЕДИТ
АЖРАТИЛИБ, 4
МИНГ 500 ГА ЯҚИН
ЛОЙИҲА АМАЛГА
ОШИРИЛДИ.
НАСЛЧИЛИК
ХЎЖАЛИКЛАРИНИНГ
СОНИ 3 БАРАВАРГА
КЎПАЙИБ, 1
МИНГ 414 ТАГА
ЕТДИ. НАТИЖАДА
2019-2021
ЙИЛЛАРДА ЧОРВА
МОЛЛАРИНИНГ
БОШ СОНИ
1 МИЛЛИОН
200 МИНГТАГА
КЎПАЙДИ.

га кетган бўлса керак. Айбга буюрманг, ҳозир бўш одамнинг ўзи йўқ. Нодиржоннинг ўзи ҳам бир маҳаллада ҳоким ёрдамчиси. Хўш... Йигитлар сизга ҳамроҳ бўлишадими...

Ҳамроҳларим — туман маҳаллабай ишлаш ва тadbиркорликни ривожлантириш маркази бошлиғи Муҳаммади Мавлонов ва марказ ходими Адхам Чўлиев экан. "Дамас" машинасини Адхамжон бошкарди.

Туман ҳудуди жуда катта, қарийб 300 минг гектардан кўпроқ. Сухбатимиз чорвачиликни, томорқа хўжалигини ривожлантириш, аҳолини сифатли маҳсулотлар билан таъминлаш мавзусида эди. Йўлимизда 1-мактабгача таълим давлат муассасаси учради. Илтимос қилдим, кичкинтойлар ҳаёти билан танишмоқчи эдим. Пешвоз чиққан мудира Оқила Ражабованинг айтишича, боғча биноси 2015 йилда қурилган ва 2018 йилда қайта таъмирланган экан. Ораста, барча шароит муҳайё бинода 140 нафар кичкинтой тарбияланяпти. Рус, инглиз тили ўргатиладиган гуруҳлар ташкил этилган. Айни болаларга таом улашилаётган пайт экан.

— Болалар соғлом ўсиши учун турфа ва сифатли таомлар пишириб берамиз, — дейди Оқила. — Сут ҳар куни бор. Анча вақт Нодир ака Хуррамов боғчаимизни янги соғилган сут билан таъминлаб келди. Ҳозир бошқа фермерлардан ҳам оляпмиз. Нодир аканинг кўп оилаларга соғин сигир берганини эшитиб, рости, хурсанд бўлдим. Негаки, ўша хонадон аъзолари, айниқас, кичкинтойларнинг оғзи оққа тегади. Сутнинг умр учун фойдаси бениҳоя катта. Умуман, болалар таомномасида тухум, гўшт, сариеғ, сут ҳамиша бўлиши керак...

Илиқ хайрлашиб, йўлда давом этдик ва "Вори" қишлоғига етиб келдик. Бир қарашда шўро замонида алоҳида лойиҳа билан чўлқуварлар учун қурилган уйлар олдида тўхтадик. Уларнинг ҳовлилари кичик, йирик моллар ташқарига қўйилган охурларга боғланган экан. Гулсум Қодирова "Вори" МФЙ раиси ўринбосари: — Шу ташаббусни бошлаган Нодир Хуррамов маҳалламиз бўйича ҳоким ёрдамчиси. Ҳамма хонадонларнинг имконияти ва эҳтиёжини ўрганаяпмиз. Кўпларнинг маҳаллий зотли моли бор. Аммо мана булардай насли ва сермахсул эмас. Одамлар суюниб қолишди.

Маҳманазар Ташатов: — Ўзим Нодиржон билан бирга ишлайман, молларимиз ҳам бор. Аммо булардай сермахсул эмас. Ҳар бир оила учун яхши даромад, меҳнатига ҳақ олади. Оиламизда уч фарзандни ўстиряпмиз. Умр йўлдошим Гўзалой сизирларни соғиб, сутини топширяпти. Дастурхонимиздан сутли таомлар узилмайди. Ем-хашак берилляпти. Умри узок бўлсин Нодиржоннинг.

Икки бош соғин сигир олган Шоҳида Ҳасанова оиласида уч фарзанд улғаймоқда. Ҳар бош сизирдан 20-25 литрдан сут соғиб олишаётган экан. Шоҳида челақ олиб, елини тўлишган "қизил чўл" зотли сизирни соға бошлади. Шу аснода улуг адиб Тоғай Муроднинг "Куй" деган ҳикоясини эсладим. У челаққа урилиб чиқаётган сут товшуларини тенги йўқ куй, ҳаёт навоси, деб атаган эди...

"ДАВЛАТБО- ШИМ ОТАМ"...

Ниҳоят, "Ташатов Нормўмин" фермер хўжалигининг молхонаси ва

Отам хизмат юзасидан қўшни Қозоғистонга борганларида ўзига хос кооперацияни кўриб-билиб келибдилар. "Шу юмушдан ўзимиз ҳам наф кўраимиз", дедилар. Мана, дастлабки ишларни бошлаб юбордик.

ер майдонига етиб келдик. Хўжалик 2002 йилда тузилган, ихтиёрида 152 гектар сўғориладиган ер бор. Савдо дўконларига эга хусусий фирма ҳам тузилибди. "Давлатбошим, устозим отам", дейди Нодиржон падаири бузрукворига чексиз фарзандлик меҳри билан боқар экан.

Барваста, бугдой ранг, кўзлари қулиб турган Нормўмин ака ҳозир айни пайгамбар ёшида. Оилада 6 нафар фарзандни камолга етказишди. Уч қизи олий таълим даргоҳларида муаллимлик сирларини ўрганишяпти, биттаси ўқитувчи ва кенжаси мактабда. Ёлғиз ўғли Нодирни қаттиққўллик, аммо урмай-сўкмай, соғлом, илмга интилувчан қилиб тарбиялабди. "Ўзим оила, иш билан ўралашиб ўқий олмадим, аммо ҳавасим кучли эди", дейди Нормўмин ака беғараз.

Нормўмин ака узок йиллар чўлда ташкил топган хўжаликда бўлим бошлиғи бўлиб ишляпти, кейин ночор ферма мудирлигини топширишди. Роса қийналади. Аммо моллар бошини кўпайтиради. Нияти ҳолислигини қарангки, мустақиллик йилларида айнан шу қорамолчилик фермасини сотиб олиб, янги хўжалик тузишди. Бу орада ўғли Нодиржон Тошкент молия институтини битиради, иқтисодчи касбини эгаллаб, отасининг ёнига қиради. Уйланади, ҳозир 2 ўғил ва 2 қизни тарбиялашмоқда.

— Кўриб турибсиз, биналар эски, — дейди Нормўмин ака анча уйлагач. — Ниятларимиз кўп, насиб этса, молхоналарни таъмирлаб, янгиларини кураимиз, шароит янада яхши бўлади. Ҳозир 360 бош қорамол, жумладан, 138 бош соғин сизиримиз бор. Ўтган йили 250 тонна сут, 80 тоннадан ортиқ гўшт етиштирдик.

— Бу ишларнинг бошида отамнинг ўзлари турибди, — дейди Нодиржон. — Икки йилдан буён хўжаликни мен бошқаряпман. Отам маслаҳатгўйим, таянчим. Ният қилиб ҳар йили 5-10 бош қорамолни одамларга савоб учун улашиб келяпмиз. Отам хизмат юзасидан қўшни Қозоғистонга борганларида ўзига хос кооперацияни кўриб-билиб келибди-

лар. "Шу юмушдан ўзимиз ҳам наф кўраимиз", дедилар. Мана, дастлабки ишларни бошлаб юбордик. Ҳозиргача 30 оилага 2 бошдан зотли мол тарқатдик. Ем-емиш билан таъминляяпмиз. Улар соғиб топшираётган ҳар литр сут учун 2 минг сўмдан ҳақ тўляяпмиз. Шарти-молларни яхши парваришларни керак. Ишли бўлишда, рўзгорларига барака қиради. Яна 70 оилага хориждан келтирилган сизирларни етказиб берамиз.

ниятлари бор. Масалан, "Помук" қишлоғи атрофида қўй-эчки боқиш жуда қулай. Қоракўлчилик класстерининг бошлиғи Неъмат Жумакуловнинг ихтиёрида катта-катта яйловлар бор. У хориждан 1000 бош зотли қўй-эчки олиб келиб, янги кооператив тузмоқчи. "Ўзбекистон" маҳалласидаги тadbиркор Ўткир Қораев парҳез гўшти йўналишидаги насли товўқларни хориждан келтириб, аҳолига тарқатиш режасини тузган. Яқин орада 1000 ва 5000 бош жўжа очирини қувватига эга янги инкубаторларни қуриб, ишга туширади.

— Биз ҳам кооператив уюшма туздик, — дейди "Ована" МФЙдаги ҳоким ёрдамчиси Дилшод Боев. — 30 оилага тикувчилик машинаси олиб бердик. Чеварлар футболкалар тиқишяпти. Ҳақини тўлаб, Тошкентдаги ҳамкорларга сотамиз. Бундан ташқари, 70 оиланинг чеварларини тиқиш машиналари билан таъминлаш мўлжалимиз бор. Бунинг учун Халқ банкидан 2 миллиард сўм кредит оляпмиз. Яна оилаларга 50 сотихдан сўғориладиган ер берилмоқда. Ҳозир 4 киши ўз ҳисобидан янги иссиқхона қуриб олди. "Денов" қишлоғида арабий гилам ва миллий кашта тайёрлашни қадимдан ўрганишган. Демак, хунармандчилик ҳам ривожланади.

— Яхши ташаббусни бошлаган Нодиржон қорамолларни парваришлаш, ўз вақтида даволаш ҳақида муҳим фикрларни айтибди, — дейди туман ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш бўлими раҳбари Яшин Холиқов. — Айни пайтда туманимизда 93 минг бош қорамол ва 451 минг бош қўй-эчки парвариш қилинмоқда. Президентимиз чорвачилик ва томорқа хўжалигини ривожлантириш, кўенчилик, паррандчилик, асаларчилик каби соҳалар истиқболига оид вазифаларни олдимизга қўймоқдалар. Амалда катта ишлар бошланиб кетган. Демак, ветеринария мутахассисларини ўқитиш, хизмат соҳасини яхшилаш талаб қилинмоқда. Ҳозир туманда 4 та ветеринария дорихонаси бор, аммо етарли эмас. Камида ҳар икки маҳаллада шундай дорихона, ем, уруғлик етказиб берадиган дўконлар оқилса, айни мударра бўларди. Ветеринария хизмати кўрсатаётган ходимларимизни агар велосипедлар билан таъминласак, хўжаликлар ва хонадонларга доимо бориб туришарди.

Фикр кетидан фикр, ташаббус ортидан ташаббус... Нодиржон четдан сара уруғларни кўпроқ келтириш керак, дейди. Унинг айтишича, ўтган йили Туркиядан сотиб олинган маккажўхори уруғидан мўл дон ва хашак олишди. Яна экишмоқчи.

Шу куни кечкурун Қашқадарё телевидениеси орқали Миришкор тумани ҳокими Шерали Санаев "яшил макон" умумийлиги ҳаракати бўйича ўз ташаббусларини баён қилди.

Қўрганларимни журналист Мақсуджон Ҳамроевга ҳикоя қилиб берганимда, у шундай деди.

— Учунчи уйғонши даври ҳақида турли тавсифлар кўп. Мен уни том маънода Яхшилик ва Саҳоват уйғониши, деб атаган бўлар эдим.

Унинг фикрига қўшилиш мумкин эмас. Илоҳо, яхши ишларимизга кўз тегмасин.

Юнус УЗОҚОВ,
Ўзбекистон Республикасида
хизмат кўрсатган журналист.

НОРМЎМИН
АКА ҲОЗИР АЙНИ
ПАЙГАМБАР ЁШИДА.
ОИЛАДА 6 НАФАР
ФАРЗАНДИ
КАМОЛГА
ЕТКАЗИШИБДИ. УЧ
ҚИЗИ ОЛИЙ ТАЪЛИМ
ДАРГОҲЛАРИДА
МУАЛЛИМЛИК
СИРЛАРИНИ
ЎРГАНИШЯПТИ,
БИТТАСИ ЎҚИТУВЧИ
ВА КЕНЖАСИ
МАКТАБДА. ЁЛГИЗ
ЎҒЛИ НОДИРНИ
ҚАТТИҚҚЎЛЛИК,
АММО
УРМАЙ-СЎКМАЙ,
СОҒЛОМ, ИЛМГА
ИНТИЛУВЧАН ҚИЛИБ
ТАРБИЯЛАБДИ.
"ЎЗИМ ОИЛА, ИШ
БИЛАН ЎРАЛАШИБ
ЎҚИЙ ОЛМАДИМ,
АММО ҲАВАСИМ
КУЧЛИ ЭДИ", ДЕЙДИ
НОРМЎМИН АКА
БЕҒАРАЗ.

OLIMPIADA — 2022

23-fevral, chorshanba, 2022-yil. №8 (32702)

НЕГА

УЧДАН КЕЙИН КЕЧ?

Бугун Ибука таълимидан аксарият ривожланган мамлакатларнинг таълим тизимида фойдаланилади. Нега?

Ибука болага таълими 3 ёшгача бериш керак, деган фикрни илгари суриб, ҳақ эканини ҳам исботлай олди. Аслида илм олишнинг эрта-кечи йўқ. Лекин Ибуканинг фикрича, 3 ёшгача болаларнинг мияси оддий тилда айтганда, "губка" каби барча маълумот, билимларни ўзига тортиб олади. Улар айнан шу ёшгача бўлган даврда ҳатто 3 та тилни параллел равишда ўрганишлари, қандай таълим ёки тарбия берсангиз, уни сиз истаганингиздек қабул қилиб, билиб олишлари мумкин. Ибуканинг бу таълимидан фойдаланишнинг асоси бўлди. Айниқса, илм аҳли 3 дан кейин кеч бўлмастлигини ҳам таъкидлашди. Аммо шундай нарсалар борки, уларни 3 ёшгача ўргатишга улгурмасангиз, ҳақиқатан ҳам кеч бўлиши мумкин.

ЭРТА ТАЪЛИМНИНГ АФЗАЛЛИГИ НИМАДА?

"Учгача айна вақти" асари. Ўз фарзандининг келажиги учун қайғурдиган барча ота-оналарга мўлжалланган. Асарнинг мазмунидан аввал у нима мақсадда ёзилгани ҳақидаги қизиқ маълумот билан танишинг. Муаллифи Масару Ибука болажонларни жуда яхши кўрарди. У бутун умр эрта таълимнинг ривожини учун курашиб яшайди. Яъни, болаларда қобилиятнинг шаклланиши учун 3 ёшгача берилган таълим жуда муҳим, демак, ана шу вақтда кичкинтойларга қулай шароит яратиб, самарали таълим бериш керак, деб ҳисоблаган. "Сўзга ҳам, назарияга ҳам тушунмайдиган болаларга таълим беришдан маъно йўқ", дейдиганлар эса бу таълимнинг самарасиз, деб баҳолаган. Лекин эрта ёш таълимини амалда қўллаган ва фарзандларига гўдаклик вақтидан бошлаб таълим берган ота-оналар вақт ўтиши билан ўз фарзандларида ноёб қобилиятларни кўра бошлаган.

Фарзандларининг дунёқараши, фикрлаши, эслаб қолиш қобилиятлари, ўқишга кучли интилишлари, билим олишга қизиқишларини кўриб, бу энг тўғри ва

самарали усул эканини тушуниб етишган. 3 ёшгача бўлган муддатда берилган билим вақт ўтиши билан ўз мевасини бера бошлаган.

ЭРТА ТАЪЛИМНИНГ АМАЛДАГИ НАЗОРАТИ

Ибуканинг бу таълимидан фойдаланишнинг асоси бўлди. Айниқса, илм аҳли 3 дан кейин кеч бўлмастлигини ҳам таъкидлашди. Аммо шундай нарсалар борки, уларни 3 ёшгача ўргатишга улгурмасангиз, ҳақиқатан ҳам кеч бўлиши мумкин.

НАҲОТ, БИТТА КИТОБ ДУНЁНИ ЎЗГАРТИРСА?

"Учгача айна вақти"ни дунёни ўзгартирган китоб ҳам дейишди. Асар дунёни ўзгартира олди. Ким уни ўқиса ва муаллифнинг маслаҳатларига амал қилса, фарзандларида ноёб қобилият ва салоҳият юзага чиқа бошлаганига гувоҳ бўла бошлайди. Муаллиф "Боланинг ўрганиш ва ривожланиш салоҳияти энг юксак бўлган давр дастлабки 3 йилдир. Фурсатни бой берман!" дейди. Кириш қисмида ёзилишича, ҳар бир болада бир даҳо яширин. Унинг ким бўлиб вояга етиши эса катталарнинг муносабати, тарбияси махсулидир. Муаллифнинг мақсади сизни бунга ишонтиришига эмас, балки бола тарбиясига оид оддий ва тушунарли усуллар билан таништириш. Бу борада кечкиги қолмаслигингиз керак. Яна бир бор эслатиб ўтамай, бу китоб ўз фарзандининг келажиги учун қайғурдиган барча ота-оналарга мўлжалланган. Ўқиб кўринг, учдан кейин кечмикан, ўзингиз амин бўласиз, хулоса қиласиз.

Нигора ҲАСАНОВА,
китобхон, журналист.

ҚУВОНЧ ВА АЛАМ ОЛИМПИДАСИ

20 февраль куни Хитой пойтахти Пекин шаҳрида ўтказилган XXIV қишки Олимпия ўйинлари якунланди. Мураккаб эпидемиологик вазият бўлишига қарамай, Хитой ҳукумати мазкур мусобақани юқори савияда ташкил қилишга муваффақ бўлди. «Куш уяси» стадионида ўтган тантанали ёпилиш маросими аjoyиб саҳналаштирилган бадиий чиқишларга бой бўлди. Юқори савиядаги тадбирда Халқаро Олимпия қўмитаси президенти Томас Бах ушбу олимпиада инсоният тарихидаги энг ёрқин мусобақалардан бири бўлиб қолишини таъкидлади. Анъанага кўра, маросимда Халқаро Олимпия қўмитаси байроғи келгуси қишки олимпиада мезбони — Италия давлатига тантанали равишда топширилди.

КИМ НЕЧАНЧИ ЎРИНДА?

16 кун давом этган Олимпия ўйинларининг якунида медаллар жамғариш бўйича Норвегия терма жамоаси яққол устунлик қилди. Улар мусобақа сўнггида 37 та медални ўзлариники қилишди. Шундан 16 таси олтин, 8 таси кумуш ва 13 таси бронза медалидир. Кучли учликдан Германия ва мезбон Хитой жамоаси жой олди. Германия олимпиада давомида 12 та олтин, 10 та кумуш ва 5 та бронза медалини жамғаришга муваффақ бўлди. Хитой эса 9 та олтин, 4 та кумуш ҳамда 2 та бронза медали билан мусобақани якунлади. Ўйинларда умумий ҳисобда 32 та медал тўплашга эришган Россия делегациясини спортчилари олтин медалларининг камчилиги сабаб, 9-поғонадан жой олди. Олимпия ўйинлари муҳлисларга унутилмас дақиқаларни тақдим этди. Кимдир ғалаба нашидасида тантана қилган бўлса, яна бошқа спортчи аламли вазиятларда ўзини тўтиб туролмади.

КАМИЛАННИНГ КЎЗ ЁШЛАРИ

Фигуралар учинчи россиялик спортчилар туфайли сўнгги Олимпия ўйинларида энг кўп муҳокама қилинган спорт турларидан бири бўлди. Биринчи навбатда терма аъзоси Камила Валиевада допинг аниқланди. Бироз муддатдан сўнг унинг мусобақадан иштирок эти-

ши сўроқ остида қолди. Аммо у жамоавий мусобақадан бир неча жаҳон рекордини янгилаб, чемпион бўлиб улгурганди. Бугун дунё спорт олами 15 яшар қиз ҳақида тинмай гапирди. Чексиз босим бўлди. Охири, ҳал қилувчи лаҳзада спортчи муз устида бир неча марта йиқилиб тушди. Шунда ҳам тўртинчи бўлди. Медалга бир қадам... Камила чидай олмади ва тўкилиб-тўкилиб йиғлади.

ТИББИЙ НИКОБЛАРДА ЎТГАН ХОККЕЙ ЎЙИНИ

Олимпия ўйинларида Канада аёллар терма жамоаси Россия термасини 5:1 ҳисобида мағлуб этди. Аҳамиятлиси, ўйин олдидан ХОҚ коронавирусга тест топшириш қоидаларини ўзгартирди. Натижада бахс тиббий никобларда ўтиши маълум бўлди. Канадаликлар янги қоидаларга мослаша олди. Яқунда ўзлари учун ижобий натижа қайд этишди. Аввалига канадалик хоккейчилар ўйинда иштирок этишдан бош торган бўлсалар, кейин яна муросага келишди. Шундай қилиб, Олимпия ўйинлари тарихида илк тиббий никоблардан фойдаланилган ўйин бўлиб ўтди.

НАТАН ЧЕНДАН ЖАҲОН РЕКОРДИ

Пекин олимпиадасида бир қанча янги жаҳон рекордлари ўрнатилди. Улардан энг эсда қоларлиси эркаклар ўртасидаги яққалик бахсларида Натан Ченнинг рекорд бўлди. 2018 йилда Пхёнчхандаги муваффақиятсиз иштирокидан сўнг америкалик спортчи олимпиадада ғалаба қозонди. Фигуралар учувчилар учун эришиб бўлмайдиган натижани қайд этди.

НАВБАТ — ИТАЛИЯГА

2026 йилги Олимпиянинг расмий мезбони Милан шаҳри, ўйинлар тўртта шаҳарда ўтказилади. Италияликлар хитойликлар каби шаҳарлар орасида масофани 50 дақиқада босиб ўтувчи тезюрар поездлардан фойдаланишмайди. Мехмонларга фақат саяхат вақти таҳминан беш соатга мўлжалланган автобуслар таклиф этилади.

Жамшидбек АМИРОВ.

ДУНЁ МАМЛАКАТЛАРИ СИЁСИЙ ПАРТИЯЛАРИ ВА ПАРЛАМЕНТЛАРИ

ЯПОНИЯ ПАРЛАМЕНТИ

Японияда парламент институтининг пайдо бўлиш тарихи 1867 йилги "Мейдзи" инқилобига бориб тақалади. 1947 йилгача Японияда императорлик бошқаруви ҳукмрон бўлган. Иккинчи жаҳон урушидаги мағлубият император ҳокимиятининг чекланишига олиб келган. Император япон халқи бирлигининг рамзи сифатида сақлаб қолинди, қонунлар чиқариш ваколати парламент ваколатига ўтди.

Япония парламенти икки палатали ва 710 нафар депутатдан иборат. Юқори палата — Маслаҳатчилар палатаси 245 депутатдан иборат бўлса, қуйи палата — Вакиллар эса 465 депутатдан иборат.

2021 йил 31 октябрь куни Япония сиёсатидаги нотинч даврдан сўнг парламентнинг қуйи палатасига навбатдан ташқари сайловлар бўлиб ўтди. 2020 йилда Бош вазир Шинзо Абэ соғлиги билан боғлиқ муаммолар сабаб, унинг ўрнига Либерал-демократик партия етакчилигиндан кетган Ёсихиде Суга қисқа муддат Бош вазирлик лавозимини эгаллаб, тўсатдан истеъфога чиқди. Кўпчилик ҳукуматнинг коронавирус пандемиясига самарасиз муносабатидан норози эди.

Бу сайловларда аҳолининг иштироки сезиларли даражада кам бўлганида акс этди. Бу Иккинчи жаҳон урушидан кейинги даврда мамлакат тарихидаги учинчи энг паст кўрсаткичдаги сайлов бўлди.

Сайловлар натижасида Либерал-демократик партия ва Комейто партиясининг ҳукмрон коалицияси ғалаба қозонди. Либерал-демок-

ратик партия 261 ўринни (олдинги сайловга нисбатан 15 ўрин кам), Комейто 32 ўринни қўлга киритди.

2017 йилдаги умумий сайловлардан кейинги даврда, шунингдек, мамлакат марказий сўларининг катта қисми, янги мустақамланган Конституциявий демократик партияга бирлашди ва собиқ актёр Таро Ямамото бошчилигидаги чап қанот популистик Рейва Шинсенгуми партиясини тузишди.

Икки чап қанот партияси, Социал-демократик партия ва Япония коммунистик партияси ҳам яхши натижаларга эриша олишмади. Улар олдинги сайловдаги ўринларига нисбатан камроқ овоз олишди. Осакада жойлашган Консерватив партия Ишин но Кай 30 ўринга эга бўлиб, парламентдаги учинчи йирик партияга айланди.

ПАРЛАМЕНТ ВАКОЛАТЛАРИ

Конституцияда парламент давлат ҳокимиятининг олий органи ва давлатнинг ягона қонун чиқарувчи органи сифатида тавсифланади. Парламентнинг вазифаларига нафақат қонунлар қабул қилиш, балки ҳукумат тақдим этидиган йиллик миллий бюджетни тасдиқлаш ва шартномаларни ратификация қилиш кирди. Шунингдек, у конституциявий тузатишлар лойиҳасига ташаббускорлик қилиши мумкин, агар улар маъқулланса, референдумда халққа тақдим этилиши керак. Шунингдек, парламент "ҳукуматга нисбатан тергов" ўтказиши ҳам мумкин.

Вакиллар палатаси парламентнинг ус-

тувор палатаси ҳисобланади. Қуйи палата ўзи хоҳлаган Бош вазирни сайлаши, бундан ташқари, тайинланганидан сўнг, Бош вазир ўз лавозимида давом этиши учун фақат Вакиллар палатасининг ишончига эга бўлиши керак. Агар қонун лойиҳаси Вакиллар палатаси томонидан қабул қилинса ва кейин 60 кун ичида Маслаҳатчилар палатаси томонидан рад этилса, ўзгартрилса ёки тасдиқланмаса, қонун лойиҳаси Вакиллар палатаси томонидан камида кўпчилик овоз билан яна қабул қилинган тақдирда қонунга айланади. Агар иккала палата қўшма қўмита орқали ҳам Бош вазирликка номзодни келишиб олмаса ёки Вакиллар палатаси қароридан кейин 10 кун ичида Маслаҳатчилар палатаси номзодни белгилай олмаса, қуйи палатанинг номзоди номзод, деб ҳисобланади.

Бош вазир ижро этувчи ҳокимият раҳбари сифатида парламент қарори билан тайинланиши кўзда тутилган. Ҳукумат, шунингдек, Вакиллар палатасининг эллик нафар аъзоси томонидан тақдим этилган ишонсизлик таклифини қабул қилса, парламент томонидан тарқатилиши мумкин. Ҳукумат амалдорлари, жумладан, Бош вазир ва Вазирлар Маҳкамаси аъзолари, парламент тергов қўмиталарига келишлари ва сўровларга жавоб беришлари шарт. Парламент, шунингдек, жиноий ёки қонунбузарлик учун ҳукм қилинган судьяларни импичмент қилиш ҳуқуқига эга.

Конституцияга кўра, ҳар йили камида бир марта парламент сессияси чақирилиши керак.

ҚОНУНЧИЛИК ЖАРАЁНИ

Қонун лойиҳаларининг катта қисми ҳукумат томонидан парламентга киритилади. Қонун лойиҳалари, одатда, тегишли вазирлик томонидан, баъзан масала етарли даражада муҳим бўлса ёки бетарафлик зарур бўлса, ташқи қўмита маслаҳати билан тузилади. Бундай маслаҳат қўмиталари таркибига университет профессорлари, касабга ушмалари вакиллари, саноат вакиллари ва маҳаллий ҳокимлар кириши мумкин ва одатда улар доимо нафақадаги мансабдор шахслардан иборат бўлади. Бундай қонун лойиҳалари Вазирлар Маҳкамасининг Қонунчилик бюросига, шунингдек, ҳукмрон партияга юборилади.

Қонун лойиҳаси биринчи навбатда парламентнинг иккала палатаси томонидан қабул қилиниши ва кейин император томонидан эълон қилиниши керак.

Интернет материаллари асосида Аҳмад ҚУРБОНОВ тайёрлади.

Тошкент шаҳри Чилонзор туманидаги 178-сонли умумтаълим мактаби томонидан 2013 йилда Мўминова Зарина Йўлдошева номига берилган № 6258548 рақамли шаходатнома йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

O'zbekiston ovozi

МУАССИС:

O'ZBEKISTON XALQ DEMOKRATIK PARTIYASI MARKAZIY KENGASHI

TAHRIR HAY'ATI:

Ulug'bek INOYATOV
Ulug'bek VAYFOYEV
Maqsuda VORISOVA
Qalandar ABDURAHMONOV
Guliston ANNAQILICHEVA
Muslihiiddin MUHIDDINOV
Hayotxon ORTIQBOYEVA
Shuhrat ISLOMOV
Toshtemir XUDOYQULOV

Bosh muharrir: To'liqin TO'RAXONOV

MANZILIMIZ: 100135, Toshkent, Bunyodkor shoh ko'chasi, 50 «A»-uy.

Телефонлар: (71) 276-10-91, (71) 276-20-67.

E-mail: uzbovozi@mail.ru

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 0006-raqam bilan 2007-yil 11-yanvarda ro'yxatga olingan.

«Sharq» nashriyat-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bostmaxonasida chop etildi. Korxonaning manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy. Gazeta ofset usulida, A-2 formatida bosildi. Hajmi — 4 bosma taboq.

Gazeta haftaning chorshanba kuni chiqadi. «O'zbekiston ovozi» materiallarini ko'chirib bosish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Navbatchi: Ravshan SHODIYEV
Sahifalovchi: Bekzod ABDUNAZAROV

Г — 241. 2231 nusxada bosildi.
Nashr ko'rsatkichi — 220.
t — Tijorat materiallari

O'za yakuni — 21:31
Topshirilgan vaqti — 23:40.

Газетанинг электрон саҳифасига ўтиш учун QR-кодни телефонингиз орқали сканер қилинг.

1 2 3 4 5 6

Sotuvda kelishilgan narxda